

TDK-dolgozat

2022.

Vörös Szonja Daniella
Budapesti Gazdasági Egyetem
Pénzügy és Számvitel Kar

**ÉLETSZÍNVONAL VÁLTOZÁSA AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN
KÖZÉPKORÚAK MEGÉLHETÉSE DÉL-KELET ANGLIÁBAN**

**CHANGE IN LIVING STANDARDS IN THE UNITED KINGDOM
LIVELIHOODS OF MIDDLE-AGED PEOPLE IN SOUTH-EAST
ENGLAND**

Konzulens(ek) neve: Dr. Engelberth István

Kézirat lezárásának dátuma: 2022.11.07

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
1.1 Témaválasztás, aktualitás	2
1.2 Kutatás célja és hipotézis	2
1.3 Anyag és módszer	3
2. Szakirodalom feldolgozása	5
2.1 Brexitről szóló népszavazás	5
2.2 Politikusok a Brexit alatt és után	10
2.3 Az Egyesült Királyság országrészeinek véleménye a Brexitről	12
2.4 Brexit előnyei	13
2.5 Brexit hátrányai.....	15
2.6 Néhány ország véleménye a Brexitről	19
3. Migráció a Brexit után	22
4. A kérdőíves kutatás eredményei.....	24
4.1 A környezet különlegessége	24
4.2 Kérdőív elemzése	26
5. Következtetések.....	37
6. Összefoglalás.....	39
7. Irodalomjegyzék.....	41

Ábrajegyzék

1. ábra A nemek közötti megoszlás a szavazáson

<https://www.statista.com/statistics/567922/brexit-votes-by-gender> (Letöltés: 2022.08.15)

2. ábra A Brexitről szóló népszavazás eredményének területi megoszlása

<https://www.bloomberg.com/quicktake/will-uk-leave-eu> (Letöltés: 2022.10.20)

3. ábra Kampány az európai pénzekről <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-07-30/johnson-aims-to-meet-brexit-bus-pledge-with-health-care-boost> (Letöltés: 2022.10.20)

4. ábra-5. ábra Importtermékek Exporttermékek 2019-2022 között

<https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/balanceofpayments/bulletins/uktrade/january2022> (Letöltés: 2022.10.20)

6. ábra: Befektetések változása Eikon from Refinitiv, Japanese Cabinet Office, OECD, ONS, Oxford Economics, Statistics Canada, US Bureau of Economic Analysis and Bank calculations. (Letöltés: 2022.10.22)

7. ábra Mit gondolnak a britek jelenleg? <https://www.statista.com/statistics/987347/brexit-opinion-poll/> (2022.09.20)

8. ábra Néhány európai állam lakosságának véleménye egy esetleges EU-kilépésről

<https://www.euronews.com/my-europe/2021/06/23/brexit-5-years-on-we-would-have-you-back-says-europe-in-new-poll> (Letöltés: 2022.09.20)

9. ábra A font árfolyamának változása 2008-2022 között az amerikai dollárhoz képest

<https://www.bloomberg.com/toaster/v2/charts/b0e31bd9dfa6451ea4a094f7477dd462.html?brand=markets&webTheme=markets&web=true&hideTitles=true> (Letöltés: 2022.10.20)

10. ábra Migráció változása <https://www.economicsobservatory.com/how-is-the-post-brexit-immigration-system-affecting-the-uk-economy> (Letöltés: 2022.10.20)

11. ábra Dél-Kelet Anglia térképen <http://projectbritain.com/counties.html> (Letöltés: 2022.10.21)

12. ábra Dél-Kelet Angliai szavazók megoszlása

<https://www.electoralcommission.org.uk/who-we-are-and-what-we-do/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/results-and-turnout-eu-referendum/eu-referendum-results-region-south-east> (Letöltés: 2022.10.21)

13. ábra Korok és nemek megoszlása

<https://www.ons.gov.uk/economy/regionalaccounts/grossdisposablehouseholdincome/bulletins/regionalgrossdisposablehouseholdincomegdhi/1997to2019>

14. ábra Mi a legmagasabb iskolai végzettsége <https://ukandeu.ac.uk/brexit-gender-gaps-and-the-2019-general-election/>

15. ábra Ön szerint jó döntés volt kilépni az Európai Unióból?

<https://www.bankofengland.co.uk/knowledgebank/what-is-inflation>

16. ábra Ön egyetért azzal, hogy növekedett a határvédelem?

17. ábra Ön szerint előnyös volt a Brexit?

18. ábra Megváltoztatná a szavazatát, ha újra szavazhatna?

19. ábra Ön szerint a külföldiek munkavállalási kedve csökkent a Brexit óta?

20. ábra Ön észlelt készlethiányt a Brexit óta?

21. ábra Dél-Kelet Anglia GDP eloszlása

22. ábra GDP alakulása az Egyesült Királyságban

23. ábra Ön szerint a font értékállósága csökkent a Brexit által?

24. ábra Mennyi az évi keresete?

1. Bevezetés

Dolgozatom a Brexitről, illetve gazdasági hatásairól szól, a hétköznapi emberek szemszögéből is vizsgálva.

Bevezetéseként bemutatom röviden Angliát, amely ország jelenleg 48 megyével rendelkezik, ebből én kutatásom földrajzi helyszínéül kiemeltem az egyik régiót, ahol jelenleg én is tartózkodom 2018 óta.

A Brexit az Egyesült Királyság kilépését jelenti az Európai Unióból. Britain és exit szóból született meg. A 2016. június 23-i szavazás után dőlt el a kilépés. (Asthana, Quinn, Mason, 2016) Meglepő fordulat volt, mert az Egyesült Királyság az 1950-es évek végétől hosszú ideig eredménytelenül szeretett volna csatlakozni az Európai Unióhoz.

A dolgozatom célja megismerni azt, hogy a Dél-Kelet Angliában élők hogyan érzékelték a Brexit utáni következményeket. Kizárólag 3 megyét vizsgálok, amelyek maximum 1 órára vannak az alapvetően és általánosságban Brexit-ellenes Londontól. Érdekesség és fontos, hogy már korábban is elég magas százalékban éltek ezeken a területeken bevándorlók. Az elmúlt években tömegével költöztek ezekbe a megyékbe a nagyvárosokból, ezáltal sok különböző nemzetiségű ember megjelent az általam vizsgált térségben.

Élethelyzetük változására, illetve életszínvonaluknak pozitív vagy negatív irányba való sodródására is kíváncsi voltam. Ezt a témát azért tűztem ki célnak, mert korábban is érdekesnek gondoltam, és hasznosnak találtam volna bemutatni, hogy egy ekkora területen milyen hatásai lehetnek az Európai Unióból való kilépésnek.

Dolgozatomban a hazai és külföldi szakirodalmat használva részletesen és tartalmilag logikailag felépítve eljutottam a Brexit kapujáig és következményeihez. Fókuszáltam az inflációra, árváltozásokra, migrációra. Az infláció változása döntő hatással van az emberek megélhetésére, ezért találtam fontosnak. Az Egyesült Királyságban a kilépés után az árak gyorsan növekedtek, ezeket adatokkal is alá lehet támasztani. Az infláció növekedése a font értékállóságának csökkenését okozta. 2022-ben észrevehetőek voltak a folyamatos drágulások, a szolgáltatásokban, termékekben egyaránt. A Brexit ún. átmeneti időszaka alatt megjelent a Covid-járvány is az Egyesült Királyságban, ami nagy pusztítást okozott. A szakértők szerint a különböző hatásokat lehetséges szétválasztani, és el tudunk vonatkoztatni tőlük, még ha a publikus adatok, hírek nem is állnak rendelkezésre erről.

A bevándorlás az Egyesült Királyságba a Brexit előtt folyamatosan növekedett, viszont a kilépés követő átmeneti időszak után csökkenő tendenciát mutatott. Ez köszönhető az új szabályoknak, ami által nehezebb elhelyezkedni a munkaerőpiacon. Rövidtávú hatásai megjósolhatóak voltak, viszont hosszú távon talán prognosztizálható pozitív eredmény is. Ami biztos, hogy a politikai életben bizonytalanságot okozott, amit jól mutat, hogy 2022 októberében már a népszavazás (2016) utáni 5. miniszterelnököt választották meg az Egyesült Királyságban. Anglia egy ún. kétpártrendszerű berendezkedésű ország. Két párt van jelen pillanatban. A dolgozatom születése alatt kormányzó Konzervatív Párt brexit-párt, és a Munkáspárt viszonya inkább ambivalens a kérdésben, bár a népszavazás eredményét nem kérdőjelezi meg.

Primer kutatással kérdőív segítségével hólabda módszerrel sikerült 102 válaszadót találnom, akik segítőkészen kitöltötték a kutatásaimhoz használt kérdőívet. Ebben főként az emberek véleményére voltam kíváncsi. Hogyan érzékelték ők a változásokat? A kérdések között leginkább az árváltozásra, a migrációra, illetve az életszínvonal változására kérdeztem rá.

1. 1. Témaválasztás, aktualitás

A téma választása leginkább személyes indíttatású. Az angliai híreket folyamatosan követem már hosszú évek óta. Szerettem volna a Brexitet megismertetni az olvasóval, bemutatni a kilépés okait, az átmeneti időszakot, illetve a Brexit előtti, alatti, és azutáni hatásokra rámutatni.. A kilépés után munkavállalói szempontból nagyon éles változáson ment keresztül az Egyesült Királyság, és az európaiatól elkülönült rendszert építettek ki a foglalkoztatás terén.

Ezen felül kíváncsi voltam a dél-kelet-angliai lakosok véleményére, melynek keretében középkorúakat (36-65 év) kérdeztem meg, akik jelenleg aktív munkáskorúak, és részletesebb személyes múltbéli ismeretekkel rendelkeznek. A vizsgált populáció életkori behatárolását az is motiválta, hogy a rövid távú hatások negatív irány felé haladnak, viszont a jövő generációjának lehetnek hosszabb távon pozitív kimenetelei.

1.2. Kutatás célja és hipotézis

Kutatásomban az Egyesült Királyságban élő brit emberek életszínvonalának alakulását vizsgálom, illetve, azt, hogy milyen változások mentek végbe az elmúlt 6 év alatt az Európai Unió elhagyása óta. Ehhez megfigyeltem az árak változását, a font árfolyamának alakulását,

valamint a migrációra is kitérek munkámban. Hogyan változtak ezek a vizsgált időszakban? Sokak számára érdekes lehet a téma, hogy milyen előnyökkel és hátrányokkal jár az Európai Unióból való kilépés, és milyen támogatásokat nyújt az EU. Kutatásomat jelentősen ösztönözte, hogy szerettem volna megérteni a teljes Brexit-folyamatot, és következtetéseket, jövőre vonatkozó tanulságokat levonni.

Kutatásaim során az alábbi kérdésekre kerestem a válaszokat.

Hogyan változott az emberek életszínvonala az általam vizsgált területeken?

Milyen következményekkel járt a kilépés?

Helyesebb döntés lett volna-e bent maradnia az Egyesült Királyságnak az Európai Unióban?

A dolgozatomban a fenti kérdések mellett, a szakirodalom és saját tapasztalataim, megfigyeléseim nyomán a következő hipotéziseket vizsgálom meg, melyekre a választ vagy szekunder vagy primer forrásokból vártam

H1: A brexit főként hátrányokkal járt a vizsgált területen élő emberek számára.

H2: A szavazók ma már nem változtatnának a 2016-os népszavazáson leadott szavazatukon.

H3: Az Egyesült Királyságnak több lehetősége van az Európai Unión belül, mint kívül.

1.3. Anyag és módszer

Kutatásomban primer és szekunder kutatásokat is végeztem. A téma részletes megismerése céljából kérdőívet készítettem. Ehhez a célcsoportom a középkorú brit állampolgárságú lakosok voltak. Fontosnak tartottam, olyan embereket megkérdezni, akik végig jelen voltak, végig élték a Brexit folyamatát, de megtapasztalták a korábbi időszakot is. Zárt kérdéseket használtam elsősorban ott, ahol a számomra érdekes témákra kérdeztem rá. Ez a nyílt kérdésekkel szemben több és egyértelműbb információt adhat a kutatáshoz. (Lengyelné-Molnár,2012) Az elmúlt évek szakirodalmaiból, cikkeiből is merítettem hasznos információkat, leginkább angol nyelven készült tanulmányokból, művekből. A 2016-os népszavazás után sokan fontosnak találták ezt a témát feldolgozni, ezáltal korábbi kutatások eredményeit is fel tudtam használni. A magyar nyelvű szakirodalmak közül Losoncz Miklós könyvei inspiráltak, figyelemre méltó információkat tárt fel, melyeket igyekeztem beépíteni a munkámba. Emellett Halmai Péter, közgazdász, egyetemi tanár Brexit témájú könyveit is felhasználtam.

A 21 kérdésből álló kérdőívet Google Form segítségével készítettem. Az elején bevezetőkérdésekkel megismertem pontosabban a célközönséget, majd kérdéseim között kitértem a Brexitről szóló népszavazás utáni véleményekre. A válaszadók különböző témakörökben kifejthették véleményüket a Brexitről, illetve a migrációval – mint egy kiemelt és a témán belül érzékeny és aktuális területtel – kapcsolatban is szerettem volna véleményeket feltárni. A legfontosabb kérdések a Brexit utáni állapotra kérdeznék rá, mint például a készlethiány, a drágulások, illetve az emberek anyagi helyzetének változásai.

2.Szakirodalom feldolgozása

2.1 Brexitről szóló népszavazás

Ebben a fejezetben bemutatom az Egyesült Királyság történelmét röviden, kapcsolatát az Európai Unióval, valamint a Brexitről szóló népszavazás eseményeit.

A brit történelemben gyakran adódtak ellentétek más országokkal, így az uniós csatlakozás során sem volt ez másképp. 1951-ben az Egyesült Királyság elutasította a meghívást a Szén és Acélközösséghez (ESZAK) történő csatlakozáshoz. A hat alapító tag (Franciaország, akkori NSZK, Olaszország, Belgium, Hollandia és Luxemburg) 1957-ben létrehozta az Európai Gazdasági Közösséget a Római Szerződéssel. Ez a későbbiek folyamán előbb egy vámuniót, majd egy közös piacot alakított ki az országok között. (Menon,2022) 1958-ban az Egyesült Királyság szeretett volna csatlakozni, de Franciaország megvétózta ezt. Következésképpen 1960-ban az Egyesült Királyság vezetésével létrejött az Európai Szabadkereskedelmi Társulás. (www.efta.int,2022)

Az Egyesült Királyság és Franciaország a két világháborúban szövetségesek voltak akkori közös ellenségeik ellen, de a történelemben mindig is riválisnak kezelték egymást. Charles de Gaulle, francia elnök korábban már kétszer is megvétózta a belépést 1963-ban és 1967-ben. 1969-ben De Gaulle elnök lemondott (Pylas,2020), így 1973-ban tehát már szabad volt az út az Egyesült Királyság számára, hogy beléphessen az Európai Gazdasági Közösségbe, mely folyamatot a Konzervatív Párt kormányzásával folytattak le. (www.whatukthinks.org,2022)

Az Egyesült Királyság a közösségbe való belépés során majd a tagság alatt is leginkább az ezekből fakadó hasznát nézte, korlátozottan érdekelték a közös értékek, kontinentális célok. Fontosnak tartották az emberek szabad mozgását, illetve áruk kötöttségek nélküli cseréjét, de a közösség mélyítését nem igazán támogatta London, például a közös intézményekhez történő csatlakozást vagy alapítást. A szuverenitását mindig is szerette volna megőrizni, ezért nem csatlakozott a schengeni övezethez sem. (Losoncz Miklós, 2020)

1975-ben – tehát már az 1973-as belépést követően elég rövid időn belül – az országban egy népszavazást tartottak, ahol 67 százaléka a népességnek voksolt a tagság mellett. (Mourlon-Druol,2015) Ennek a népszavazásnak az volt a célja, hogy utólag megerősítsék a belépést az európai integrációba.

A schengeni övezetet 5 ország alapította 1985-ben, Belgium, Luxemburg, Hollandia, Franciaország és Német Szövetségi Köztársaság. Az övezet alapításának célja, a határok esetében a lazább szabályok kialakítása és betartása, és ezen felül az emberek szabad mozgásának biztosítása. A távol maradásban az Egyesült Királyság indokai között szerepelt, hogy az övezetbe beengednek olyan embereket is, akik nem hoznak előnyt az országok számára, mint például terroristákat vagy menekülteket. ([Peers, 2015](#))

Az EU 1999-ben vezette be hivatalos pénznemként az eurót, amivel nagy nyomás került az Egyesült Királyságra. Ám tagságuk alatt mindvégig meg szeretnék volna tartani a saját fizetőeszközüket és nem csatlakozni az euróövezethez. ([www.whatukthinks.org,2022](#)) Az ország a Maastrichti Szerződésben kapott, a dánok mellett egy ún. kimaradási opciót 1992-ben, a szerződés módosítása nyomán. (Opt-out) Ezzel az Egyesült Királyság kimaradt a Gazdasági és Monetáris Unióból is. James Gordon Brown volt miniszterelnök készített egy 5 lépésből álló listát, melynek, ha minden pontja teljesült volna, az Egyesült Királyság fontolóra veszi a váltást. De ez a lista annyira szigorú volt, hogy ez sohasem történt meg. (Segal, 2022) A font jól példázza azt, hogy a britek mennyire nem akarták az EU mélyebb integrációját. Az Egyesült Királyság saját pénznemét végig megtartotta tagsága alatt. ([www.eur-lex.europa.eu,2006](#))

A britek egyéni útját a közösségben jól mutatta, hogy 1984-ben Margaret Thatcher csökkentette a befizetést az EU költségvetésébe, 20 százalékról 12 százalékra. (ún. brit rabat kérdése) Ám ekkor még 1990-ben a font a pénzügyi stabilitás jegyében csatlakozott a közös árfolyam mechanizmushoz. ([Pettinger,2018](#))

2016-ban a brit referendumot jogilag nem kötelező, mégis politikai kötelezettségként fogták fel,” így a parlament megszavazta a kilépést. ([Losonc, 2020](#)) A brit kormánynak szükséges volt elindítania az Európai Unióról szóló szerződés 50.cikke szerinti eljárást, és ezt a döntést megváltoztatni már nem lehetett.

2016.június 23.-ra David Cameron népszavazást írt ki, ahol végül a lakosság 51.89 százaléka szavazott kilépés mellett (17 410 742 polgár) a maradás mellett 48.11 százalék (16 041 241 fő) A felnőtt lakosság csupán 37 százaléka ment el szavazni azon a napon. Tekintettel arra, hogy Cameron egyáltalán nem akart kilépni az EU-ból, az eredmény láttán lemondott. ([Dunin-Wasowicz,2016](#))

2016. októberében Theresa May vette át a kormányfői szerepet, és 2017. március 29-én hivatalosan is bejelentette London az Európai Uniónak a kilépési szándékát. (A kilépés

lehetőségét és folyamatát az EU Alapszerződése tartalmazza (www.european-union.europa.eu,2017)

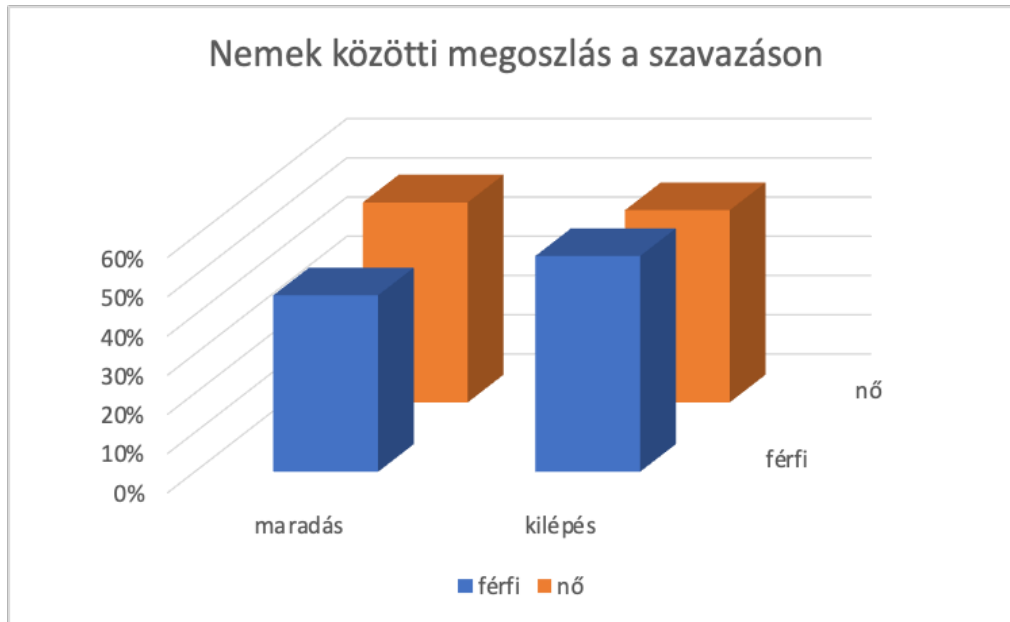
A britek, a 2017-ben elküldött kilépési szerződésben kiemelik, hogy az európai állampolgárokat megkülönböztetni tilos, a brit állampolgárok EU-ban élő, illetve az Európai Unióból származó állampolgárok az Egyesült Királyságban lévők jogait gyakorolhatják, illetve Brexit utáni tartózkodásukat folytathatják. Elhagyhatják az Egyesült Királyságot bármikor, és beléphetnek újra. A nyugdíjba vonulók eldönthetik hol veszik igénybe a nyugellátásukat. Az átmeneti időszak előtt importált termékeket, tovább lehet értékesíteni extra költségek nélkül. (www.eur-lex.europa.eu,2019) A szerződésbe belekerült Írország és Észak-Írország határainak szabályai, illetve, hogy milyen költségeket kell viselnie a kilépés következményeként az Egyesült Királyságnak. (Losoncz, 2017)

2019.október 17-én a miniszterelnöknek, Boris Johnsonnak sikerült megegyeznie Jean-Claude Junckerrel, és bejelentették a kilépési megállapodást. Az Egyesült Királyság 2020. január 31-ig maradt az Unió tagja. („exit day”) Ezt nevezték átmeneti időszaknak. (www.ec.europa.eu,2019) Ahol még jelen voltak a korábbi kereskedelmi szabályok, és maradt idejük a jövőbeli kapcsolatuk szabályainak megalkotására. Az átmeneti időszakban az utazás szabályai az Európai Unióból és Unióba nem változtak. Nem volt szükséges vízumot igényelni, tehát az uniós polgárok még szabadon dolgozhattak az Egyesült Királyságban. A kereskedelem vámmentes maradt. Ugyanakkor az országnak már nem volt joga szavazni az integráció döntéshozatali rendszerében. (www.bbc.com,2016)

Hosszas tárgyalások után végül 2021. január 1.-ig maradt az Európai Unió tagja. 47 év tagság után lépett ki az ország a közösségből. Az új szabályozás következményeként 2021.januárjától élnek az új szabályok: szigorú határellenőrzést vezetett be az Egyesült Királyság. A termékek kereskedelmére extra vámot kellett fizetni. 2021.április 27-én az európai Parlament elfogadja a kereskedelmi megállapodást, ez május elsejétől volt érvényben. Brit állampolgároknak nem szükséges vízum 90 nap alatti tartózkodásra az Európai tagállamokban. (www.government.nl,2022)

A kilépés melletti legfőbb érvek a népszavazás előtti kampányban a következők voltak: a bevándorlás szabályozása mellett leginkább a gazdasági helyzetet hozták elő indoknak, emellett sokallotta az Egyesült Királyság a befizetést az EU közösköltségvetésébe. Ez utóbbi 350 millió font volt hetente, A britek így összesen 8.9 billió fonttal fizettek többet, mint amit kaptak. (www.fullfact.org,2019) A többletfizetés jelentős, viszont a az állam gazdasági

helyzete a 2016-os választás előtt nagyon kimagasló volt, a GDP folyamatosan növekedett, míg a munkanélküliségi ráta csökkent. (Losoncz, 2017)



1. ábra Nemek közötti megoszlás a Brexit népszavazáson

Forrás: <https://www.statista.com/statistics/567922/brexit-votes-by-gender> (Saját szerkesztés)

A kilépés mellett voksolók azt is hangoztatták, hogy szeretnék az önállóságot megőrizni, amit ez EU által alkalmazott szabályok nem tettek lehetővé.

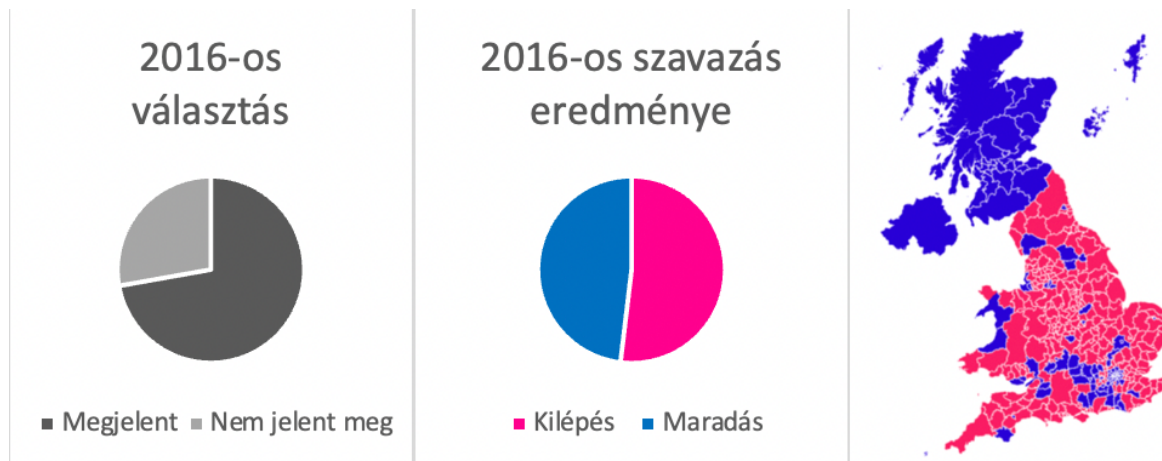
A szavazáson részt vett állampolgárok területi megoszlása azt mutatja, hogy Észak-Írországból és Skóciából, a többség az Európai Unióban való maradást, Walesben, Angliában viszont a kilépést preferálta. Angliában főleg a nagyvárosokban élő polgárok támogatták a maradást, ahol több nemzet él, és jelent meg, míg a szegényebb vidéki régiók lakosai a kilépést preferálták. A kutatások azt is megmutatták, hogy azok az emberek szavaztak a kilépés mellett, akik leginkább elhagyatottak érezték magukat, és azt is, hogy a kilépésre leginkább az alacsony végzettségű állampolgárok szavaztak, míg a magasabb végzettséggel rendelkezők a maradást választották. (Losoncz Miklós, 2017)

A népszavazáson tehát a kilépés mellett döntöttek, de utána következett az átmeneti időszak, ahol már a „kemény”, illetve „puha” kilépés között hezitált az Egyesült Királyság. Hatalmas belpolitikai viták zajlottak ekkor az országban.

A hard Brexitet, többségében a kilépés mellett döntők támogatták, mely magában foglalta a teljes határfelügyeletet, korlátozást a szabad munkavállalás, valamint a termékek mozgása kapcsán, szigorú szabályokkal az utazás terén is, illetve a brit piac teljes elérhetőségét is korlátozta volna. Ez a forma feltételezhetően teljes elszigeteltséget jelentett volna az Egyesült Királyság számára, minden támogatástól elesést, illetve teljes kimaradást az EU által megkötött nemzetközi kereskedelmi szerződésekből, szabadkereskedelmi megállapodásokból. Sokak szerint ez még meg is erősítette volna az Egyesült Királyság gazdaságát. A „hard” Brexit egy erős, és széleskörű szakítást jelentett volna az európai integrációval.

Az ún. soft Brexit megengedte volna azt, hogy az Egyesült Királyság valamiféle vámunióban maradjon az Európai Unióval, ami kevésbé érintette volna az EU gazdaságát is, és kevesebb gazdasági hatás érte volna az Egyesült Királyságot is. Tehát ebben az esetben az ország úgy hagyta volna el az Európai Uniót, hogy még része maradt volna az Európai Gazdasági Térségnek. (EGT), mint például Norvégia esetében is ezt láthatjuk. Az embereknek szabadabb mozgása megmaradt volna, könnyebben lehetett volna árukat cserélni, de még is csökkenteni lehetett volna a kereskedelemben a bürokratikus folyamatokat. (Juneja,2015) Ebben az esetben azonban azoknak a nemzetközi kereskedelmi egyezményeknek a része maradt volna az ország, melyeket az EU más államokkal, vagy integrációkkal megkötött korábban.

Mindkét esetben (soft és hard Brexit) az Egyesült Királyság elhagyja az Uniót, és visszanyeri függetlenségét. Értelemszerűen a „kemény kilépés” esetében nagyobb mértékben. Azt azonban látni lehetett, hogy a legtöbb ember nem lett volna teljesen elégedett ezekkel a megoldásokkal, mert a polgárok 51,9%-a szavazott a kilépésre. Ennek ellenére az is világos volt, hogy mindkét esetben sok előnytől elesik az Egyesült Királyság, főként a nemzetközi kapcsolatoktól. Itt megjelenik a népszavazás hátránya. A kilépés egyértelmű támogatást kapott, viszont ennek árnyalása, pontosítása nem volt lehetséges a referendum segítségével. Ebből fakadt az előbbi vita is, mely aztán hosszú időszakra, évekre meghatározta a brit közéletet.



2. ábra A Brexitről szóló népszavazás eredményének területi megoszlása

Forrás: <https://www.bloomberg.com/quicktake/will-uk-leave-eu> (Saját szerkesztés)

2.2 Politikusok a Brexit alatt és után

Az elmúlt 6 évben 2016 óta az ötödik miniszterelnököt választották meg 2022.októberében az Egyesült Királyságban. 2016 és 2022 között négy miniszterelnök mondott le. A történelemben még nem láttunk sohasem ilyen repetitív kormányfő váltásokat. Vajon köze lehet a Brexithez?

Az Egyesült Királyság miniszterelnökei többségben igyekeztek alkalmazkodni az EU-hoz, kivéve David Cameront, aki beszédében gyakran bírálta az integrációt, ami által nőtt a Függetlenségi Párt (UKIP) támogatottsága. David Cameron 2010-ben vette át a vezetést. Kormányzása alatt lehetőséget adtak egy euroszkeptikus párt létrejöttének. Euroszeptikus (vagy euroszepticismus) egy olyan nézet, ami az Európai Unió és intézményei ellen van. (Menon,2022) A 2015-ös újraválasztása előtt Cameron azt ígérte a választópolgároknak, hogy a döntés a népnek a kezében van. A feltételek újratárgyalása utánra népszavazást írt ki az Egyesült Királyság EU-tagságáról.

2015-ös megválasztása után nagy sikerrel csökkentette a migrációs támogatásokat, és a migránsok számát, valamint próbálta erősíteni a lehetőséget arra, hogy az Egyesült Királyságnak ne kelljen alárendelnie magát az Európai Uniónak, illetve döntéseit is önállóbban tudja meghozni. (Pruitt,2017) David Cameronnak nem volt ellenére az Európai Unióban való maradás, viszont a feltételeket szerette volna újra tárgyalni, Erről szóló bejelentésével az európai intézményekre történő nyomásgyakorlás volt a célja, illetve az Egyesült Királyság pozíciójának erősítése. (www.gov.uk,2015)

A 2016-os népszavazás után David Cameron lemondott, így ő már kormányfőként nem szembesült a Brexit pozitív és negatív következményeivel. Theresa May 2016.júliusától 2019

júliusáig volt a miniszterelnök, rögtön akkor választották meg, ahogy elődje lemondott a referendum után. Kampányában ígérte, hogy rendbe fogja hozni a migráció és kereskedelemmel kapcsolatos problémákat, segíteni fog a Brexit levezénylésében, megpróbálja a kilépést a legjobb tudása szerint véghez vinni, és jobb jövőt biztosítani a népnek. Kétszer is próbálta a Brexit-megállapodást megváltoztatni, de a saját pártja ellenezte ezt, akik brexitpártiak voltak, ezáltal nem kapott támogatást. Háromszor utasították el a terveit. A biztonság, a kereskedelem, és a gazdaság sikeres fenntartását gondolta a három legnagyobb kihívásnak a Brexit után. Theresa May szerint – egy nyilatkozata alapján – azt gondolta, hogy az Egyesült Királyság több előnyhöz jutott az Európai Unió tagjaként, mint amennyi hátrány érte. (www.bbc.co.uk,2022)

Boris Johnson 2019. júliusában választották meg és betöltötte a kormányfői tiszteét 2022. szeptemberéig. Mindenáron szeretne volna a Brexitet levezényelni. A parlamenti választási kampányában a „get Brexit done” mondatot emlegette. Ám ő a „no deal” Brexitet is támogatta volna, ha úgy adódik. Utóbbi viszont hatalmas gazdasági problémát okozott volna az Egyesült Királyságnak. Kormányzása alatt próbálta bizonyítani a Brexit gazdasági előnyeit, de sikertelenül. 2022-ben még a közgazdászok csak jósolják a Brexit elmélyülő hatásait. ([The Constitution Unit, 2022](#)) A különböző kutatásokból kiderült, hogy a kilépés mellett szavazók 46 százaléka szerint 2022-re Boris Johnson megbukott a Brexit levezénylésében. 60 százalékuk szerint nem teljesítette ígéretét, és még sok megoldandó feladat vár a következő miniszterelnökre. ([Kellner, 2022](#))

A Brexitet „levezénylő” Boris Johnson lemondása után. 2022 szeptember 5-én nyilvánosságra hozták, hogy utódának a Konzervatív Párt a két jelölt közül, Liss Trusst választotta meg. (www.gov.uk,2022) Ő lett az ország történetében legrövidebb időt eltöltő kormányfő, ugyanis október 20-án ő is lemondásra kényszerült. Rövid kormányzása alatt hatalmas károkat okozott a költségvetésnek, szeptember 23-án jelentette be a „kis költségvetéssel-mini budget”, adócsökkentést, illetve egy új rendszert akart bevezetni az energiaárak visszaszorítására. De ő Johnsonnal ellentétben, aki teljesen Európa ellenes volt, lépéseket tett az EU felé. A politikusok szerint túl elhamarkodottak voltak a döntései, és nem volt tisztában azzal, amit követ el. ([Giles, Payne,2022](#))

Dolgozatom megszületésének idejében, Liss Truss folyamatos intézkedései az állampolgárok megnyerésére, mint például az energiaárának korlátozása, az emberek folyamatos támogatása, az adók mértékének gigantikus csökkentése, még nagyobb veszélybe sodorták az országot, és hatalmas adósságnövekedést okozhatnak. Tervei negatív fogadtatásának következményeként

viszont október 20-án lemondott. (www.gov.uk,2022) A Konzervatív Párton belüli versenyben legerősebbnek Rishi Sunak, Penny Mordaunt és Jeremy Hunt tűnt. Rishi Sunak már szeptemberben indult a miniszterelnöki posztért, de akkor Liz Trussnak sikerült győzelmet aratnia. Sunak már 2022 szeptemberében figyelmeztette a kormányt, hogy a magas infláció mellett, a legrosszabb döntés az adócsökkentés, illetve az energiaárak esetében az ársapka. ([Elgot,2022](#))

Rishi Sunak indiai származású, de szülei már 1960-ban az Egyesült Királyságba telepedtek, tehát ő már itt született és tanult filozófiát, politikát és közgazdaságtant. (www.gov.uk,2022) Több különböző nagyvállalatnál dolgozott, ahol banki szolgáltatásokkal és befektetésekkel foglalkozott. A szakmai tudása adott a miniszterelnökséghez. Másik jelölt Penny Mordaunt, a brit alsóház vezetője, 2016-ban az Egyesült Királyság kilépése mellett érvelt, és 2022-ben már indult Boris Johnson lemondása után a miniszterelnöki pozícióért. Végül Rishi Sunakot megválasztották 2022 október 25-én. (www.economist.com,2022)

A Brexit hatására a miniszterelnökök gyakran váltják egymást, és különböző intézkedésekkel próbálják az inflációt csökkenteni, és a gazdasági helyzetet javítani.

2.3 Az Egyesült Királyság országrészeinek véleménye a Brexitről

Az Egyesült Királyság egy egységes állam, mely négy országrészből áll: Skócia, Észak-Írország, Wales, Anglia. A 4 területnek is más-más véleménye volt a Brexitről.

Skócia fővárosa Edinburgh. Lakosságának 62 százaléka szavazott az Európai Unióban való maradásra. Még ha szeretnék is megtartani a függetlenségüket, a közös határok miatt, kihat rájuk is Anglia és az EU közötti változások. ([Reporter,2016](#)) A skótok 2023-ban terveznek tartani egy függetlenségi népszavazást, és ha Skócia újra csatlakozna az Európai Unióhoz, az új határokat és szabályokat jelentene Skócia és Anglia között. Esetlegesen – ha olyan eredményt hozna egy referendum – 2030-ra tehető az újra csatlakozás lehetősége. A függetlenség Skóciának ugyanakkor költséges lenne, mivel a kereskedelme nagy részét Anglián keresztül szállítja a doveri határátkelőn keresztül Európába. ([Salamone,2022](#)) Skócia függetlenedése csak is úgy működhetne, ha nem csatlakozik a schengeni övezetbe, mert ebben az esetben fizikai határellenőrzés kellene közte és az Egyesült Királyság között.

Viszont az emberek az övezeten kívül maradással továbbra is szabadon utazhatnának Skócia és Anglia között. (Hughes,2020)

Észak-Írország fővárosa Belfast. A szavazók 56 százaléka szavazott a maradásra. Észak-Írország jól ismeri a megosztottságot. A lakosság szerint politikai instabilitás alakult ki a Brexit után, nehéz fenntartani Írország Brexit előtti pozícióját. (Hayward, Phinnemore,2022) A Brexit ugyanis komoly kérdéseket vetett fel az Írország és Észak-Írország közötti kapcsolatokban. Jelenleg Észak-Írország vám jogilag az EU része, és a vámhatár pedig az Észak-Írországot és az Egyesült Királyságot elválasztó tenger területe.

Észak-Írországnak így külön szabályokat kellett hoznia a határellenőrzésre, mivel Írországgal, amely Európai Unió tag, van közös határa. De a termékeket mindig az Egyesült Királyság és Észak-Írország határánál ellenőrzik. (Edgington, 2021)

Wales fővárosa Cardiff. 52,5 százaléka a lakosságnak szavazott a kilépésre, pedig Walesnek volt a legjövődélmezőbb az EU-val való kapcsolat. (Jones, Jones, Millett,2016) Az EU vásárolta meg Wales exportjának a 40 százalékát. (Mount,2021) Ezért jogos volt a félelem a gazdaságnak az összeomlásával kapcsolatban, ha az EU a magasabb export költség miatt, eláll a kereskedelemtől.

Anglia, fővárosa London. Ebben az országban 53,4 százalék szavazott a kilépésre, míg 46,4 százalék a bent maradásra. Anglián belül Dél-Kelet és Dél-Nyugat Angliában, Gibraltáron volt a legmagasabb a kilépésre szavazók aránya. (Uberoi,2016)

2.4 Brexit előnyei

A Brexit következményeképpen meg kellett erősíteni a határvédelmet, vége szakadt a szabad utazásnak, már nem tud mindenki csak személyi igazolvánnyal utazni. Útlevél szükséges a belépéshez, ezáltal egyébként – a Brexit „mellékhatásaként” – rohamosan csökkent a hamis személyi igazolványok használata is. Pontozásos rendszert hozott létre a londoni kormány, amivel próbálják kiszűrni elsősorban a képzetlen munkaerőt. A brit munkavállaláshoz már nyelvtudás és megfelelő végzettség szükséges. Az Egyesült Királyság még most is várja a tapasztalt munkavállalókat, viszont a britek nagy része szerette volna, ha a bevándorlók is képzetek és értelmiségiek, illetve a gazdaságot erősítenék, nem pedig csak egy szociális rendszerként tekintenének az országra. A britek már nem tesznek különbséget az EU és nem

EU-s országokból betelepült emberek között, ezáltal bármilyen támogatás előtt, szükséges egy bizonyos időnek eltelnie, illetve hozzájárulni az ország gazdaságához.

A hatalmon lévő konzervatív kormány előnyként tekint a törvényhozás szuverenitásának visszanyerésére is. A Brexit után nem Brüsszel fogja a törvényeket meghozni, illetve, módosítani, hanem a törvénykezés minden értelemben visszakerül Edinburghba, Cardiffba, Belfastba, illetve Londonba, azaz a Királyság részeinek a fővárosaiba. Az Európai Unióból érkező korábban bűncselekményt elkövető személyeket, az Egyesült Királyság már nem köteles beengedni, ezáltal tudják csökkenteni a bűnözők számát, míg korábban az EU által elfogadott jogszabályok által kötelesek voltak beengedni a nemkívánatos személyeket is. A kilépés után nem kell az EU költségvetésbe befizetni az Egyesült Királyság részét, ezáltal azt másik területekre tudják felhasználni, például az egészségügyre. (<https://assets.publishing.service.gov.uk,2021>) Az egészségügyi rendszerrel sok gond van az Egyesült Királyságban is, és támogatása a kilépés után felszabaduló forrásokból lenne, a népszavazási kampány fontos része volt ez a mondat.



3. ábra Kampány az európai pénzekről

Forrás: <https://www.bloomberg.com,2016>

A Brexit előtt rengeteg a kilépést támogató reklám jelent meg a közéletben. Ezek gyakran a migránsokat okolták azért, hogy az Egyesült Királyság népessége rohamosan nő, nincs elég lehetőség a brit embereknek. Tehát a brit gyerekek, és a saját jövőjük érdekében szükséges a kilépés – mondták. Az Európai Unióból való távozás után, a munkahelyek biztonságban lesznek, és kevesebbet kell költeni élelmiszerre. (www.digital.library.lse.ac.uk,2016)

Ehhez hasonlóak hangzottak el a kampányokban. A heti 350 millió EU költségbe való befizetést az NHS-re szeretnék juttatni. (NHS: National Health Service-Országos Egészségügyi Szolgálat) Ezzel szemben voltak ambivalens kampányok is, amelyek pont, hogy ellenezték a Brexitet. 2016-ban megkérdeztek szakértőket is, közülük Stephen Hawking azt mondta, hogy elhagyni az EU-t egy katasztrófa lenne. Martin Lewis is azt tanácsolta, hogy maradjon az Egyesült Királyság az EU-val ezáltal több pénz marad a „zsebünkbe”. J.K.Rowling kijelentette, hogy az EU nem tökéletes, de az előnyök még mindig magasabbak, mint a hátrányok.

(www.digital.library.lse.ac.uk,2016)

6.5 **Brexit hátrányai**

Az Egyesült Királyság fel volt készülve a rövid távú gazdasági hatásokra és a népszavazás eredménye miatti kritikákra. Losoncz Miklós már 2017-es könyvében publikálta, hogy a Brexit negatív következményekkel fog járni. Mindenkit másként fog érinteni a negatív gazdasági hatás, emellett politikai, jogi, intézményi következményekkel is kell számolni. Az Egyesült Királyság remélte, hogy maradhat minden a régiben, de fel voltak készülve az Európai Unióval való új egyezsége is. (Losoncz, 2017)

Az integráció eredménye az lett, hogy az Európai Unió az Egyesült Királyság egyik legfontosabb kereskedelmi partnerévé vált. A Brexit következtében ez a folyamat azonban megfordult. 2020-ban 148,9 billió fontot tett ki az Európai Unióval történő kereskedelem, a 311 billió fontos összes exportból, majd ez változott 2021-ben 155,1 billióra, tehát 4,2% növekedés volt megfigyelhető. Az importnál 4% csökkenés volt tapasztalható, 2020-ban 231,8 billió fontról lecsökkent 222,5 billió fontra. 2022. januárban 42 százalékát tette ki az exportnak, és 45 százalékát az egész import értékéből. (Jozepa,2022) Összességében elmondható, hogy Európai Unió tagjaként olcsóbban tudott a szigetország termékekhez jutni.

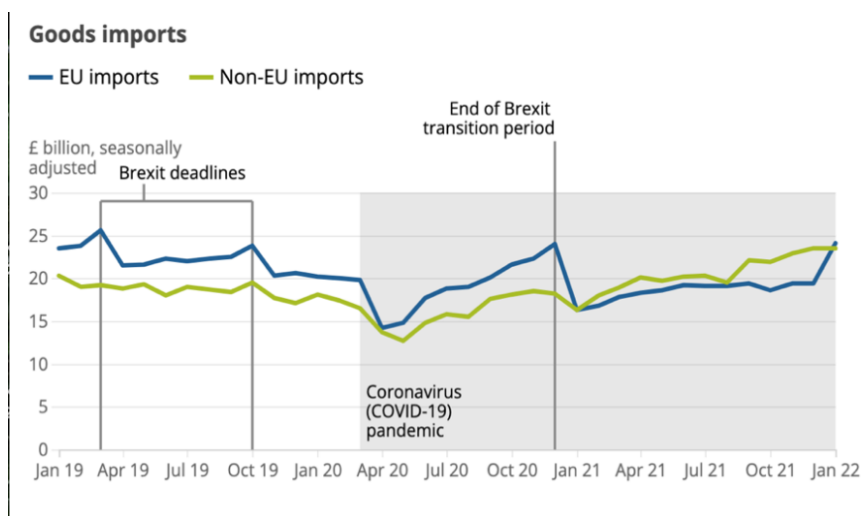
A szavazás után a fontnak az értéke zuhant, az Egyesült Királyság korábbi kereskedelmi partnereinek száma csökkent, ezáltal az import drágult, ezzel szemben az export termékek árai nem mentek feljebb.

A kisebb vállalkozásoknak csökkent a profitja, mert ezek leginkább az Európai Unión belül kereskedtek, de ez már nem volt olyan könnyű. A kisebb vállalkozások azt hitték előnyt tudnak kovácsolni a kilépésből, de sokan tévedtek, heteket kellett várni az árukra, ami problémát okozott, és jelentős anyagi veszteséget. Sok brit vállalkozás védekezésésként

áthelyezte a központját Németországba, Franciaországba, Hollandiába. Ám ezáltal másik országba fizették az adót, és nem segítették az Egyesült Királyság gazdaságát. Egyik napról a másikra fontos partnereket veszítettek el, főleg azok, melyek nem tudták kivárni az átlagosan 21 napos várakozási időt, amíg a szükséges megrendeléseik megérkeztek. (Garrahan,2022)

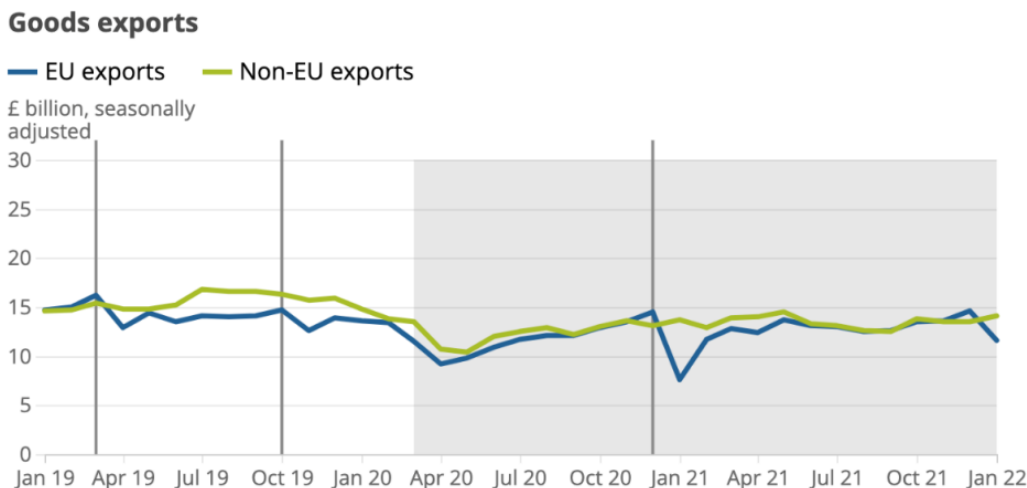
Az új helyzetben az európai cégek nem is szerettek volna új kapcsolatokat építeni az Egyesült Királysággal, a nagy bizonytalanság miatt céljuk lett az új, extravámok fizetését elkerülni, ezáltal más hasonló termékekkel foglalkozó vállalatokat kerestek az Európai Unión belül.

2017 elejére a referendum hatására az Egyesült Királyság GDP-je már 1,3%-kal csökkent, ami közel 20 milliárd fontot jelentett. (Born, Schularick, Müller, Sedláček, 2017) A kilépés után a devizapiacra is gyengült a font értéke, 2021-ben már 15 százalékkal volt gyengébb, mint az euró. Ez az elmúlt 30 évben a legnagyobb esés volt. Illetve a font értéke csökkent az amerikai dollárral szemben is. Ez köszönhető annak, hogy az Egyesült Királyság legnagyobb partnerei bizonytalanságot éreztek, ezáltal csökkentették az exportot és importot is. (<https://www.economicsobservatory.com>,2021)



4. ábra Importtermékek 2019-2022 között

Forrás: <https://www.ons.gov.uk>

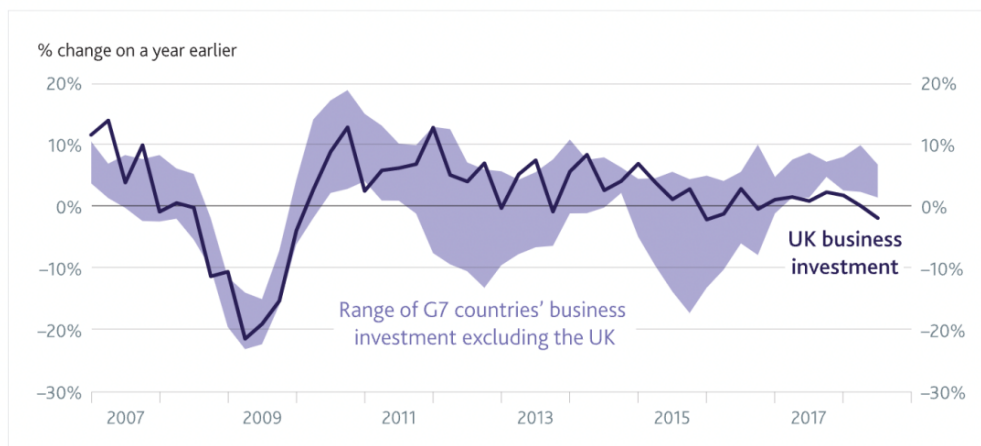


5. ábra Exporttermékek 2019-2022 között

Forrás: <https://www.ons.gov.uk>

Mind az import mind az export csökkent a Brexit után, majd helyrerázódott a Covid időszak alatt, és 2020 áprilistól kezdve elkezdett növekedni. Viszont rohamos csökkenésnek indult a Brexit átmeneti időszaknak végénél. Az export utána stagnált. Az import viszont növekedésnek indult a nem európai országokból főként.

UK business investment growth has dropped below other advanced economies(a)(b)



6. ábra Befektetések változása

Forrás: Eikon from Refinitiv, Japanese Cabinet Office, OECD, ONS, Oxford Economics, Statistics Canada, US Bureau of Economic Analysis and Bank calculations.

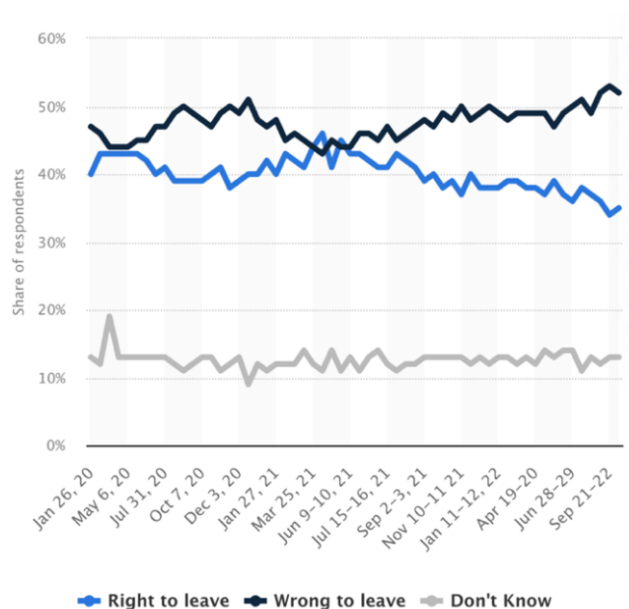
A Brexit negatív hatását mutatja, az, hogy a befektetések nőnek mindegyik G7 országban kivéve az Egyesült Királyságban. A G7 országok fejlett országok egy csoportja.

Tagjai: Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Franciaország, Japán, Kanada, Németország, Olaszország) közül bármelyikébe szívesebben vettek részvényt az emberek, fektettek be, mint az Egyesült Királyságban. (www.international.gc.ca,2022)

A szakértők szerint 2023-ban az Egyesült Királyságnak a GDP-je egyáltalán nem fog növekedni, a forrás szerint egy másik ilyen európai ország lesz majd, az elszigetelt Oroszország. (Garrahan,2022) Viszont az orosz-ukrán háború hosszú lefolyása alatt, nagy valószínűséggel Ukrajnának is stagnáló vagy csökkenő tendenciát fog mutatni a GDP-je.

A következő ábrán látható, hogy 2021 tavaszáig még az embereknek a nagyobb hányada azt gondolta, hogy a kilépés rossz döntés volt, kapcsolódhatott a népesség COVID elleni oltásához, a többi európai országhoz képest, az Egyesült Királyság nagyobb százalékát oltotta be a népességnek addig. Ezáltal a gyorsan cselekvő Egyesült Királyság különbözött a megfontolt Európai Uniótól. (www.statista.com,2022)

A brit emberek szerint a Brexit hatásai még nem fejeződtek be, folyamatosan emelkedik arányuk, 59 százalékuk szerint a gazdaság rovására, 52 százalékuk szerint a kereskedelem, 45 százalékuk szerint a vállalkozások életére hozott negatív hatásokat. A szavazók egy harmada egyáltalán nem remél előnyöket a kilépés által, viszont a kilépésre szavazók szerint három vagy öt éven belül lesz pozitív eredménye a Brexitnek. (Spisak,2022)

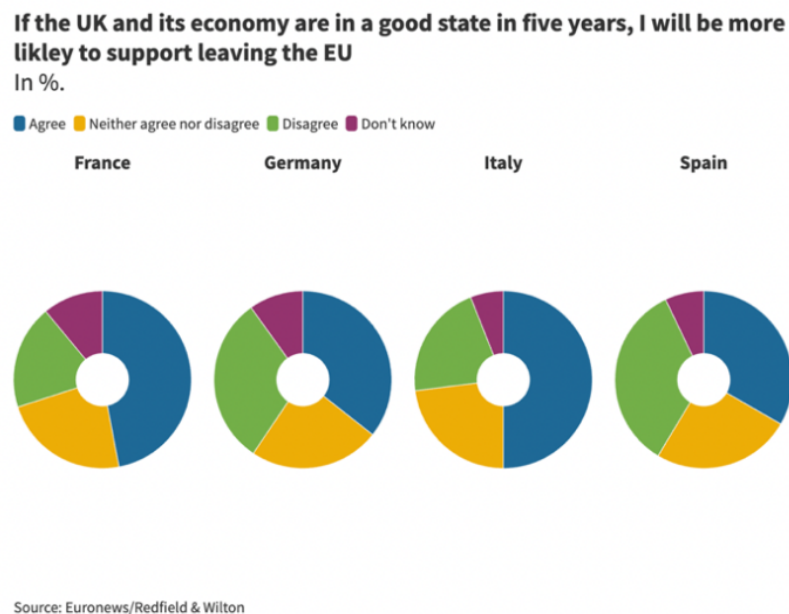


7. ábra Mit gondolnak a britek jelenleg?

Forrás: <https://www.statista.co>

2.6 Néhány ország véleménye a Brexitről

Kutatásaim során az is fontossá vált, hogy milyen vélemények alakultak ki néhány államban a kilépésről? Hogyan élték meg a Brexitet ezek, illetve milyen hatással volt rájuk? Némelyik ország egyáltalán nem aggódott a kilépés miatt, és úgy vélte nem lesz hatással rá, viszont szerették volna megtartani a briteket az EU-ban, mert szerintük előnyös számukra ez a kapcsolat. Arra a kérdésre, hogy az Egyesült Királyság jól döntött-e, a legtöbb francia, német, és spanyol nemmel válaszolt, és a véleményük szerint a britek jövőben meg fogják bánni ezt, az olaszok szerint viszont jó döntés volt, és később előnyt fognak ebből kovácsolni. (Tidey,2021) Németországban a gazdasági szakértők szerint viszont, a német gazdaságot is fogja érinteni a kilépés.



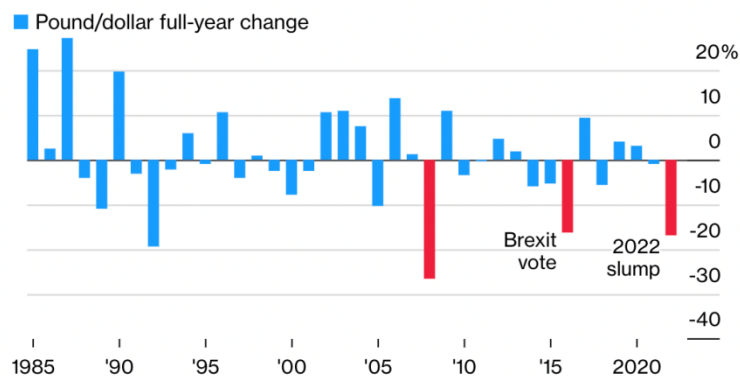
8. ábra Néhány európai állam lakosságának véleménye egy esetleges EU-kilépésről

Forrás: www.euronews.com

Ahogy korábban említettem, a 2022-es költségvetés bejelentése után, melyben adócsökkentést, illetve energiatámogatást ígért a kormányfő a háztartásoknak, a font értéke rohamosan csökkent, pedig már addig is alacsony értékkel bírt. Viszont a dollár magas árfolyama, a háztartásoknak magasabb költségeket jelent, ami leginkább a benzin árának növekedésénél figyelhető meg. Az Egyesült Királyságban 1.46-ról 1.67-re emelkedett 2022-ben a benzin literjének ára. A legmagasabb ár júliusban volt 1.91 fonttal. (<https://www.bbc.co.uk>,2022)

The Pound Is On Track for its Worst Year Since 2008

Sterling has slumped 17% against the dollar so far in 2022



Source: Bloomberg
Note: 2022 change is YTD

9. ábra A font árfolyamának változása 2008-2022 között az amerikai dollárhoz képest

Forrás: <https://www.bloomberg.com>

Az infláció is növekedett 0,5 százalékról 2,6 és 3 százalékra 2017-ben. Jelenleg 2022-ben 10 százalékot is elérte, ez a legmagasabb érték 1982. február óta. A Királyság gazdasága elindult a romlás útján. Ennek legnagyobb okai lehetnek a migráció csökkenése, munkapiac nehézségei, ami azonban a Covidhoz is köthető. (www.irishtimes.com,2017) Ezen felül Oroszország és Ukrajna között tartó háború is nehezítette a helyzetet, az elmúlt 40 évben még nem tapasztaltak hasonlót az Egyesült Királyságban, amikor különböző hatások együttesen így felnyomják az inflációt. Szakértők az életszínvonal legnagyobb visszaesését jósolják 1950 óta. Akár 54 százalékkal is nőhetnek az energiaárak. (www.apnews.com,2022)

A pártpolitika világában folyamatos hallgatás van a Brexitről. A Toryk, Konzervatív Párt felismerték, hogy gazdasági károkat okozott a Brexit, illetve, hogy saját maguknak kreáltak a problémát.

A balközép párt a következő választásra felkészülten indul, ezen felül ha sikerül többséget gyűjteniük 2024-ben, akkor sem szeretnék már csatlakozni az EU-hoz. Ők is észleltek azóta előnyöket a kilépés hatására, illetve szeretnék az előnyükre kovácsolni azt, és ígérik az embereknek, hogy az Ő vezetésük alatt sikerülni fog a Brexitet nyereségesként zárni.

(www.blogs.lse.ac.uk,2022)

A beruházások évente 11%-kal csökkentek, a termelőképesség 2-5%-kal a népszavazás óta.

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) 2016-ban tanulmányozta a Brexitet, és azt prognosztizálta, hogy a negatív hatások 2019-ben fognak leginkább

megjelenni, 2019-2023 közé, gazdasági bizonytalanságot, export csökkenését, piaci korlátokat, pénzügyi nehézségeket jósolt. Hosszabb távra, 2024-2030 között, csökkenő nyitottságot, technikai fejlődés visszamaradását, illetve a beáramló bevándorlás csökkenése következtében a tőke is visszaesik, romlik a munkaerőkínálat, illetve csökken a versenyképesség. (Losoncz Miklós,2017)

Az elmúlt években készlethiány jelent meg sok terméknél, az élelmiszereknél már kevesebb is a választék: alkohol, tejtermékek, húsok és fagyasztott termékeket érintettek a leginkább. De a probléma sokszor nem a készlethiány volt, hanem a Brexit okozta munkaerőhiány, a farmerek nem tudták feldolgozni a megtermelt javakat humánerőforrás nélkül. Ezért kezdtek az emberek a COVID alatt „pánik vásárolni”, mert azt feltételezték, hogy hosszabb időre kell majd nélkülözniük a termékeket.

3. Migráció a Brexit után

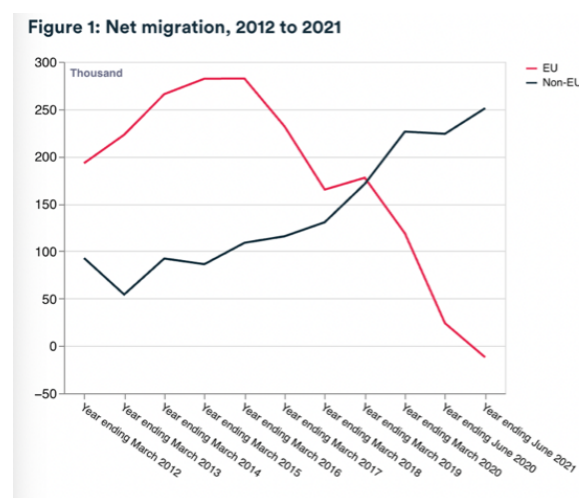
Az Egyesült Királyság az egyik legvonzóbb ország volt a bevándorlók számára. A britek is úgy gondolták, hogy a bevándorlók elősegítik a gazdaságot. Kérdőívemben a migrációra is kitértem, ahol a válaszadók magas százaléka szerint a migráció jó hatással van az Egyesült Királyságra. A britek is hálásak a külföldről betelepülő lakosoknak, de leginkább a képzett munkaerőnek örülnek. (Grierson, Duncan,2019)

A Brexit előtt a bevándorlás magas számokat öltött az Egyesült Királyságba, ami nagyon nagy előny, mivel nekik is szükségük van extra munkaerőre különböző pozíciók betöltéséhez. A foglalkoztatottság terén 2020 december óta a szabad munkavállalás szabályai is változtak, már szükséges vízumért jelentkezniük az embereknek, nyelvtudással, és adott bérszintet elérve. Ezáltal az alacsonyabb béreket kínáló cégek már nem tudnak könnyen munkaerőt találni. (Jonathan Portes,2022) Legnagyobb visszaesést az alacsonyan fizetett munkák szenvedtek, közülük vendéglátás, betegellátás, és gyári munkák azok, ahol csak a minimálbért fizetik. Vállalkozások vezetői is észlelték a változást, amikor munkaerőhiány keletkezett, szükséges volt magasabb béreket adni a brit munkavállalóknak. (Partington,2021)

Idénymunkát még mindig lehet vállalni, viszont teljes munkaidős álláshoz, vízumot szükséges igényelni munkavállalás előtt, illetve, ha már 2021 előtt a szigetországban élt az illető letelepedési engedélyt kell kérvényeznie. Az 5 évnél kevesebb időt eltöltő bevándorló előletelepedési státuszt kap. Ezt követően 5 esztendő után, kaphatja meg a teljes letelepedés lehetőségét. Az Egyesült Királyságba az Európai Unióból történő kilépése óta nehezebb kiköltözni, ezáltal a magyarok inkább Ausztria, Németország felé indulnak új lehetőségeket keresni. A folyamatos gazdasági nehézségek után, amit a Brexit és a Covid is okozott, érezhetően nehezebb ugyanazt az életszínvonalat tartani, mint korábban.

Az új munkavállalási szabályok megköveteltek évi 25600 fontos bruttó keresetet, tehát ekkora szerzőséddel és bejelentett bérrel kell rendelkezni, ha munkát szeretne valaki vállalni. Amennyiben valaki magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik, kivételt tesznek vele, ezáltal alacsonyabb bérrel is jogosult lesz a vízumra. Egészségügyben dolgozókra más szabályok vonatkoznak, mivel hiányszakmának minősül. Az NHS-ben a dolgozók 13,1 százaléka tengeren túlról származik, felnőttek gondozásában 16 százalék külföldi állampolgár, és ezt a kormány folyamatosan növelni szeretné. (Holmes,2021) Viszont az új rendszer csökkentette az EU állampolgárok hajlandóságát az Egyesült Királyságba való letelepedésre.

A harmadik országból érkezők száma azonban még a kilépés után is fokozatosan emelkedett fokozatosan, volt egy stagnálás 2020 márciusában, amikor a Covid megjelent. 2019 végéig 1,3 millió Európán kívüli országból származó lakos hagyta el az Egyesült Királyságot. (Partington,2021) Összességében elmondható, hogy az Európai Unióból érkezők száma folyamatosan csökken 2016 június óta, kivéve egy kilengést 2018 márciusától 2019 márciusáig, ami annak is betudható, hogy sokan szerettek volna még az Egyesült Királyságba költözni a teljes kiválás előtt, illetve sok családgyesítés is történt. 5,2 millió európai állampolgár jelentkezett a letelepedési engedélyért. A vízumok intézése viszonylag gyorsan történik, ami azt mutatja, hogy a rendszer működik. (Portes,2022)



10. ábra Migráció változása

Forrás: <https://www.economicsobservatory.com>

Korábban az Egyesült Királyság fogadta a legtöbb bevándorlót, ezáltal új családok jelentek meg, akik itt telepedtek le, és több gyermek is született. A Brexit szavazás után viszont az Egyesült Királyságban született európai családból származó gyermekek száma is csökkent. (Portes,2022)

4. A kérdőíves kutatás eredményei

4.1 Az angol megyék jellemzői

2022-ben, tehát 6 évvel a népszavazás után kérdőíves kutatásom során megkérdeztem a középkorú brit állampolgárokat, hogyan ítélik meg a Brexit utáni társadalmi és gazdasági hatásokat?

Az Egyesült Királyságon belül én Délkelet-Anglia 3 térségét vizsgálom, amit személyesen is ismerek, és rengetek személyes tapasztalatom is van. Így megfigyeléseimet is be tudom építeni a dolgozatomba. Dél-Kelet Anglia, a harmadik legnagyobb régió Angliában, Buckinghamshire, East Sussex, Hampshire, The Isle of Wight, Kent, Oxfordshire, Berkshire, Surrey és West Sussex megyékből áll. Teljes népessége 8,5 millió fő. Két nemzeti parkkal rendelkezik, és szinte mindenki kellemes helynek tartja, ahol nem csak élni megfelelő, de turistáskodni is. A régióból gyakran járnak dolgozni az emberek Londonba, sokak számára kedvelt agglomerációnak felel meg. A kedveltebb városok Eastbourne, Guildford, Southampton, Portsmouth. Magyarországon Pest megyéhez lehet leginkább hasonlítani, ahová az emberek a nagyvárosból szintén kiköltöznek, de a munkahelyük még közeli távolságban található, így könnyű megtalálni az egyensúlyt az élet és munkahelyi köteleességek között. (www.leaders.co.uk,2022)

Hampshire megyében 1.844.245 lakos él (2019-es adat) A lakosok közül 89% brit nemzetiségű állampolgár. E mellett leginkább ázsiaiak, és kevert nemzetiségűek találhatóak ezen a területen. (www.hants.gov.uk,2022) Viszont a nagyvárosokban rengeteg a bevándorló, mint például Portsmouth és Southampton. Az átlagfizetés 38.099 font, az átlag házáruk 382,883 font körüliek. (www.rightmove.co.uk,2022)

Ez Surrey és West Sussex megyékhez viszonyítva reálisabb, és könnyebben lehet ingatlant vásárolni. Hampshire megyében a 2016.-ban történő népszavazáson, 13 szavazati területen, 10-ben szavaztak a kilépésre többségben.

A 3 területen, ahol többségben voltak a maradásra szavazók, ott is pár százalék a különbség. (Rimell,2016)

Surrey megyében 1.196.236 lakos él, ugyanakkora területen, mint Hampshire-ben ezáltal, az emberek sokkal ritkábban élnek, viszont a házak átlagos ára jóval magasabb 622.000 font. Ami azt is mutatja, hogy ezen a területen drágábban a házak, ezáltal több bevételnek szükséges a létfenntartáshoz is. Több nagy vállalat is található ebben a megyében, mint

például Allianz, Ericsson, Colgate-Palmolive és Philips UK Guildfordban, Tapasztalható, hogy az emberek ezeken a területeken több bevételhez jutnak. ([www.surreycc.gov.uk,2022](http://www.surreycc.gov.uk))

A népszavazáson 52,2 százaléka a lakosságnak szavazott a maradásra, és 47,8 százalékuk a kilépésre. Guildford, Woking, Ewell, és Epsom szavazott a maradásra, ezek felül Waverley kerület, ahol jelenleg én tartózkodom. ([www.bbc.co.uk,2016](http://www.bbc.co.uk))

West Sussex megyében 858 852 ember él, 1992 négyzetkilométeren. Az átlagos lakóingatlanárak 463,334 font. West Sussexben 13 régióból 9 régióban szavaztak többségben a Brexit mellett, 4413-mal több szavazat volt a kilépés mellett. Brighton és Hove városok szavaztak a bent maradásra, ahol többségben élnek a külföldi állampolgárok.

([www.bbc.co.uk,2016](http://www.bbc.co.uk))



11. ábra Dél-Kelet Anglia térképen

Forrás: <http://projectbritain.com/counties.html>

Magában a régióban Dél-Kelet Angliában a szavazatok megoszlása a következő volt 2016-ban. Az összes választójoggal bíró lakos közül, ami, 6,465,404 fő, abból 4,959,683 lakos ment el szavazni a kiválásról. Közülük 48,2 százalékok szavazott a bent maradásra.

Remain	Leave
2,391,718	2,567,965

12. ábra Dél-Kelet Angliai szavazók megoszlása

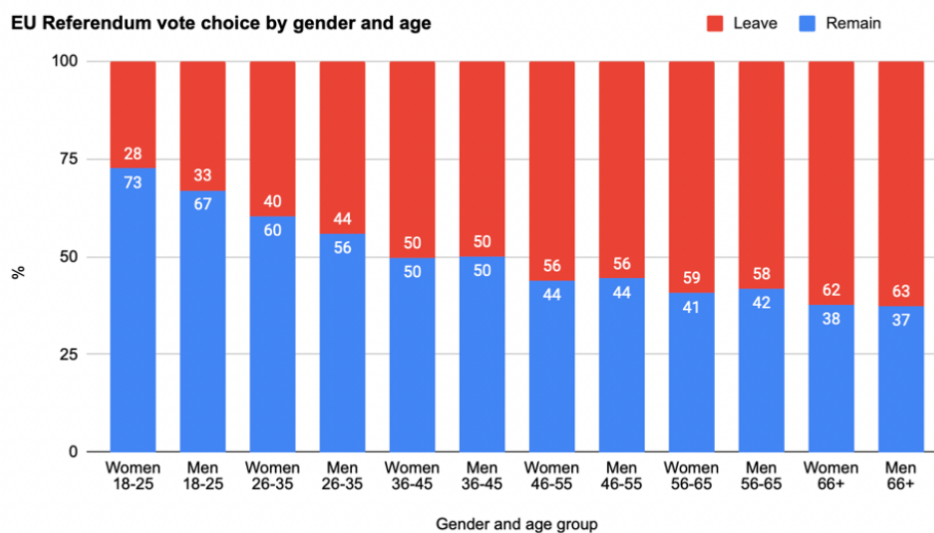
Forrás: [The Electoral Commission, 2016](#)

4.2 Kérdőív elemzése

A kutatásaim során kérdőíves felmérést végeztem angol nyelven, melynek eredményeit felhasználtam a bevezető fejezetben feltett kérdések és hipotézisek megválaszolására. A kérdéseket a Dél-Kelet Anglia három megyéjében, Surrey, West Sussex, Hampshireben, élő középkorú 36 és 65 év közötti lakosok válaszolták meg. A kérdőíveket a közösségi médiák helyi csoportjaiban osztottam meg Facebookon. Ez a közösség nagyon összetartó, szívesen segítettek a kérdések megválaszolásában, illetve nap, mint nap britek között dolgozok, így szerencsém volt elsőkézből megkapni a válaszokat. A válaszadók nyitottak voltak a kérdések megválaszolására. 102 kitöltést értem el, melyek közül mindegyik értékelhető volt.

A válaszadók 56,9 százalékban nők voltak, míg 43,1 százalékban férfiak, jelenleg Dél-Kelet Anglia lakosságának megközelítően 49,3 százaléka férfi és 50,7 százaléka nő. Észrevehetően a nők segítőkészsége volt a magasabb.

A Brexit referendum alatt a korcsoportok és nemek megoszlásánál látható (13.ábra) hogy a fiatalabb korosztály, 35 év alatt, inkább a maradásra szavazott, 36 és 45 év között 50-50 volt az arány, az idősebb korosztálynál pedig növekedett a kilépéspártiak aránya.



13. ábra (Korok és nemek megoszlása)

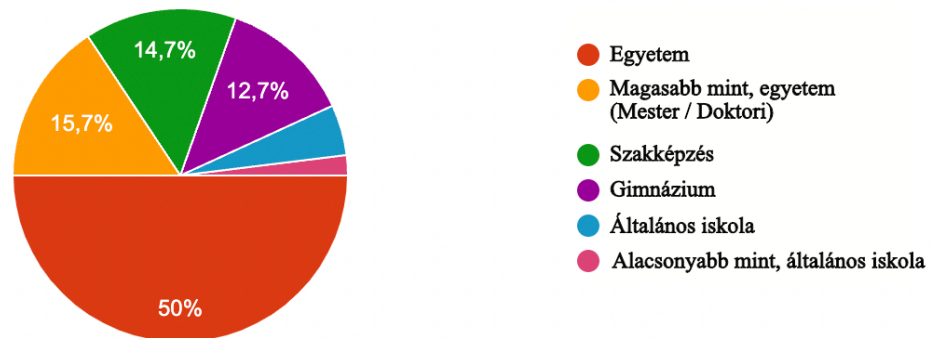
Forrás: <https://ukandeu.ac.uk/brexit-gender-gaps-and-the-2019-general-election>

A kérdőívet kitöltők 28,7 százaléka volt 36 és 45 év kor, 42,6 százalékuk 46 és 55 éves között és 28,7 százalékuk 56 és 65 év kor között. A válaszadók 50 százalékának a legmagasabb iskolai végzettsége az egyetem volt, 15,7 százalékuk mesterdiplomával, illetve

PhD-fokozattal bírt. (14.ábra) A brit állampolgárok nagy része egyetemen tanult tovább, és diplomával rendelkezik, ami az általam megkérdezett populációra is jellemző. 2022-ben az Egyesült Királyságban 36,4 millió ember rendelkezik diplomával, ami a teljes lakosságnak 53,7 százaléka. (<https://standout-cv.com,2022>) A végzettséget tekintve az általam megkérdezettek köre reprezentálja az országos arányokat.

Mi a legmagasabb iskolai végzettsége?

102 válasz



14. ábra Megoszlás a válaszadók legmagasabb iskolai végzettségéről (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

Ahogy korábban említettem, Dél Kelet Anglián belül 3 megyét vizsgáltam. A válaszadók közül 32,7 százalékuk lakik Hampshire megyében, 31,7 százalékuk West Sussex megyében, 35,6 százalékuk Surrey megyében. West Sussex megyéből válaszoltak a kérdőívre arányában a legtöbben a lakossághoz képest, mint Surreyben mind Hampshireben, amelyekben magasabb a lakosság száma.

A teljes válaszadók közül 38,2 százalékuk lakik faluban, 36,3 százalékuk kisvárosban, 15,7 százalékuk nagyvárosban. A „city” megnevezés az Egyesült Királyságban általában egyetemmel, saját templommal, és egy kihelyezett kormányhivatallal rendelkező város vagy nagy népességgel rendelkező város. 9,8 százalékuk él hamletben, ami az Egyesült Királyságban elterjedt települési forma, amelyek nem rendelkeznek templommal.

A „Hogyan szavaztak a Brexit népszavazáson?” kérdésre az általam megkérdezett polgárok 46,1 százaléka szavazott maradásra, (leginkább a 36-45 közti korcsoport szavazott maradásra), 32,4 százalékuk kilépésre, 9,8 százalékuk nem szavazott, és 8,8 százalékuk nem szeretett volna válaszolni Ez utóbbi választ egy kivétellel az 56-65 éves korcsoportból adták

a számomra. Az idősebb korosztály tehát bizalmatlanabb volt a kérdéseimmel és/vagy a témával kapcsolatban.

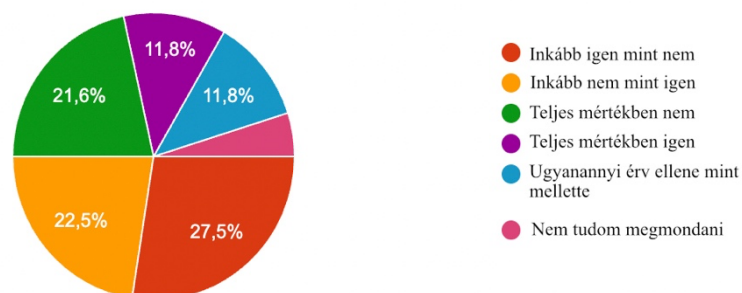
Hampshireben a szavazóknak több, mint a fele szavazott a kilépésre, ezek a szavazók leginkább a nagyvárosokban élnek. Surreyben az emberek többségben a maradásra szavaztak, voltak olyan területek, ahol 83 százalékban szavaztak a maradásra.

West Sussex megyékben ugyanannyian szavaztak a bent maradásra és a kilépésre is. Amelyik városokban magasabb a bevándorlók száma, mint például Horsham, és Brighton ott magasabb százalékban szavaztak a bent maradásra a kérdőívemre érkezett válaszok alapján.

Arra a kérdésre, hogy „Jó döntés volt elhagyni az Egyesült Királyságot?” 11,8 százalékban feleltek úgy, hogy igen teljes mértékben, 27,5 pedig azt mondta, hogy százalékuk inkább igen, mint nem. 11,8 százalékuk szerint nehéz eldönteni, ugyanannyi indok van mellette, mint ellene. 22,5 százalékuk szerint inkább nem volt jó döntés, mint igen. 21,6 százalékuk szerint egyáltalán nem volt helyes a döntés. Megfigyelhető, hogy a válaszadók közül a férfiak többsége szerint teljes mértékben jó döntés volt a kilépés, míg a nőknél csupán páran választották azt a válaszlehetőséget, ők inkább a semlegesebb, kevésbé egyértelmű válaszokat adták, tehát „inkább igen” vagy „inkább nem”. Összességében az általam megkérdezett emberek 44,1 százalékának, inkább negatív véleménye van a kilépésről, de ennek ellenére, a többség nem változtatná meg a szavazatát.

Ön szerint jó döntés volt kilépni az Európai Unióból?

102 válasz



15. ábra A válaszadók megoszlása, hogy „Jó döntés volt-e kilépni az Európai Unióból”?
(Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

A kérdőív tartalmazott néhány egyszerű kijelentést a Brexittel, illetve következményeivel kapcsolatban, Kíváncsi voltam, hogy egyetértenek-e vagy sem ezekkel?

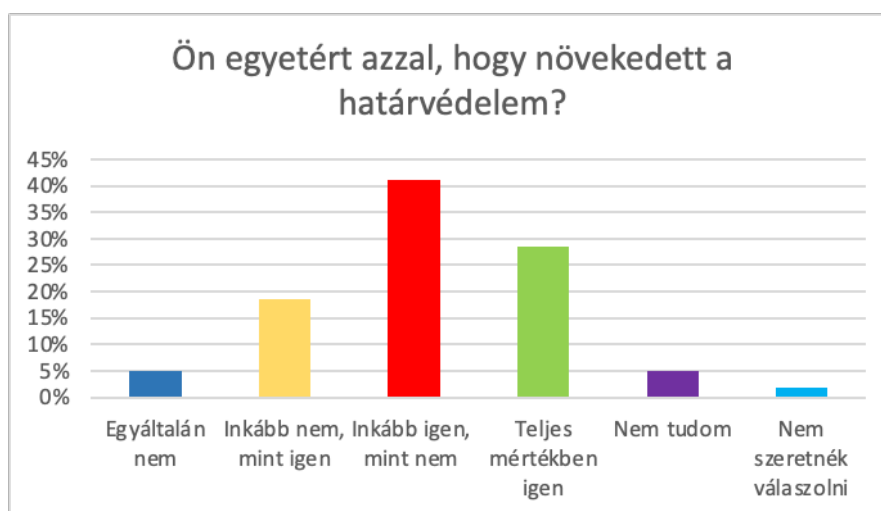
Arra a kijelentésre, hogy „nem látom az értelmét, hogy az EU-val együttműködjünk.

A válaszadók 28,4 százaléka egyáltalán nem értett egyet. Azok a válaszadók választották ezt, akik a maradásra voksoltak. 25,49 százaléka, az inkább nem, mint igen választ választotta, ezek a válaszadók jobban hajlottak az EU-val való közös kapcsolatra, mint ellene.

22,5 százalék válaszolt, az inkább igen, mint nem válasza, és 19,6 százalék választotta a teljes mértékben egyetért, hogy az EU-val nem érdemes együttműködni.

A válaszadók közül 34,3 százalékuk választották azt, hogy az EU-val nem jár együtt a korrupció, viszont 37,2 százalékuk azt mondta, hogy a kilépés hatására csökkent a korrupció.

Nagyon nagy többségben, 53 százalékban válaszoltak úgy a válaszadók, hogy a kilépés hatására, a magasabban képzett munkaerő érkezik az Egyesült Királyságba. Itt ki kell emelni, hogy az ún. átmeneti időszak után már csak nyelvtudással és megfelelő szakképzettséggel érkehetnek a munkavállalók az országba. 16,6 százaléka választotta az „inkább nem, mint igen” választ, és a „teljes mértékben egyetért” választ is. A határvédelem fokozódásával 28,4 százalékuk értett egyet, ugyanis a Brexit hatására szigorodtak a beutazási szabályok, ezáltal jobban meg tudják szűrni az beutazókat. 41,1 százalékuk választotta az „inkább igen, mint nem” lehetőséget. 18,6 százalékuk választotta, az+ inkább nem, mint igen” opciót.



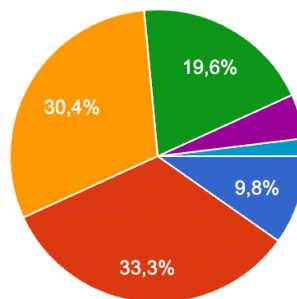
16. ábra A válaszadók megoszlása a határvédelemmel kapcsolatban (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

Arra a kérdésre, hogy szerintük előnyös-e az EU-ban maradni 39,4 százalékuk azt válaszolta, hogy inkább igen, mint nem, 31,3 százalékuk viszont egyetértett teljes mértékben azzal, hogy az Európai Unió csak is előnyhöz juttatta az Egyesült Királyságot.

Arra a kérdésre, hogy a Brexit előnyös volt az Egyesült Királyságnak, 33,3 százalékuk szavazott úgy, hogy „inkább egyetért”, és 9,8 százalékuk pedig „teljes mértékben egyetért”. 30,4 százalékuk „inkább nem ért egyet”, és 19,6 százalékuk egyáltalán nem értett ezzel egyet. (17.ábra)

Ön szerint előnyös volt a Brexit?

102 válasz



17. ábra A válaszadók megoszlása, hogy előnyös volt a Brexit? (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

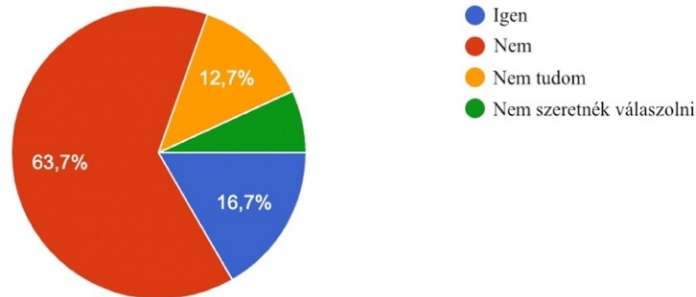
Arra a kérdésre, hogy megváltoztatná a korábbi szavazatát kérdésre kimagaslóan 63,7 százalékuk nemmel válaszolt. 12,7 százalékuk nem tudja, hogy változtatna-e. Mindössze 16,7 százalékuk változtatna a korábbi választásán.

Az igen válaszra erre a kérdésre, csak azok szavaztak, akik korábban a kilépésre voksoltak, ez a teljes kilépésre szavazók 33 százaléka. (18.ábra)

A 2016 óta történő gazdasági hatások után, már a korábban „Igen” -re szavazók is változtatnának a szavazatukon, és inkább élnének egy Európai Unión belül lévő Egyesült Királyságban, ugyanis megérezték milyen az Európai Unión kívüli országban élni. A szavazás előtt sokan úgy vélték, hogy a kilépés pozitív hatásokkal fog járni, de a gyakorlatban másképp érintette az Egyesült Királyságot.

Megváltoztatná a szavazatát
ha újra szavazhatna?

102 válasz

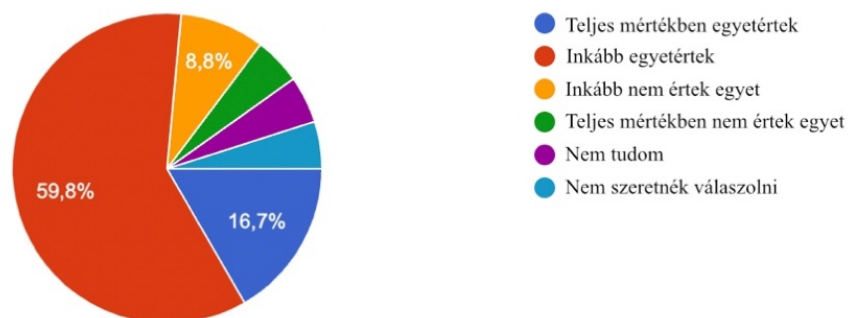


18. ábra A válaszadók megoszlása az alapján, hogy megváltoztatná a szavazatát egy újabb referendum esetén? (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

A válaszadók 59,6 százalékuk szerint a külföldiek munkavállalási kedve az Egyesült Királyságban és az érdeklődése erről a területről leginkább csökkent a Brexit után, 16,7 százalékuk szerint teljes mértékben csökkent. Az európai országokból a bevándorlók száma csökkent, viszont a harmadik országokból még mindig érkeznek a jobb életszínvonal reményében. (19.ábra)

Ön szerint a külföldiek munkavállalási kedve csökkent a Brexit óta?

102 válasz



19. ábra Válaszadók megoszlása a munkavállalásról (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

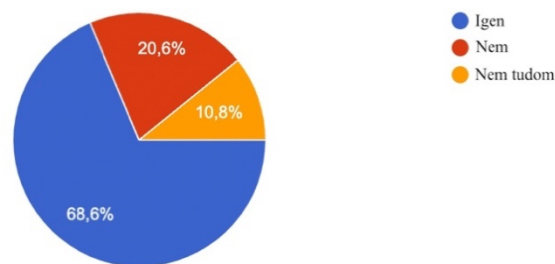
A következő kérdésnél, amely úgy fogalmazódott meg „Ön szerint változtak pozitív irányba a brit lakosok munkavállalási lehetőségei a Brexit után?”

A megkérdezettek 45,1 százaléka szerint a Brexit után a brit lakosok munkalehetőségei „inkább nem változtak” pozitív irányban. 18,6 százalékuk szerint „egyáltalán nem” változott. 12,7 százalékuk szerint viszont „igen is változtak” a lehetőségek. A bevándorlók számának csökkenése, e következtében nem betöltött pozíciók jelentek meg, ami által növekedhet a lehetőség a britek elhelyezkedésére. Viszont a bevándorlók gyakran nyelvtudás, illetve szakképzettség nélkül érkeznek, ezáltal nem azokra a munkakörökre pályáznak, amikre a britek. Ennek következtében munkaerőhiány keletkezett egyes szektorokban.

A font értékének csökkenése köztudott az elmúlt években az Egyesült Királyságban. A kérdőívet megválaszolók 48 százaléka szerint csak kicsit csökkent az értéke, viszont 16,7 százaléka szerint nagyon csökkent. Csak 12,7 százalékuk szerint nem csökkent, a nemzeti fizetőeszköz értéke.

Ön észlelt készlethiányt a Brexit óta?

102 válasz



20. ábra Válaszadók megoszlása a készlethiányról (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

A válaszadók 68,6 százaléka észlelt készlethiányt az élelmiszerboltokban, a szállítás hosszabb idejének, vagy a termék teljes megszűnésének az Egyesült Királyság területén. 20,6 százalék nem vett észre készlethiányt, 10,8 százalék nem tudott erre a kérdésre válaszolni. (20.ábra)

Szerettem volna megtudni a válaszadók véleményét azzal kapcsolatban, hogy a brit kormány hogyan kezelte a Brexitet? 52 százalékuk szerint a kormány nem foglalkozott a Brexit kérdéssel megfelelően, és nem tett semmilyen megfelelő intézkedést, 34,3 százalékuk szerint volt a kormánynak pár intézkedése a gazdasági helyzet javításában, és a Brexit okozta problémák kezelésében.

Kerestem a választ arra, hogy miként vélekednek néhány fontos szolgáltatás áremelkedésével kapcsolatban, mint például energiaárak, ingatlanpiac, élelmiszerek, utazások. Az emberek szerint a Brexit hatására által leginkább az energiaárak, és az élelmiszerek ára emelkedett. Az energiaárak a megkérdezettek 70 százaléka szerint drágult, az élelmiszerárak 78 százalékuk

szerint növekedett. Az energiaárak világszerte drágulnak, több ország is bevezetett különféle intézkedéseket ez ellen, például ársapkát, hogy ezzel a polgárok megélhetését segítsék. Az ingatlanpiacon inkább az eladó ingatlanokban vettek észre változást, az emberek 61 százaléka szerint növekedtek az árak, kiadó ingatlanoknál 59 százalékuk szerint az látható emelkedő tendencia. Meg kell itt jegyezni, hogy az ingatlanárak az Egyesült Királyság egyes területein, folyamatosan magasak, kevés a szabad földterület, ezáltal nem tudnak elég helyet biztosítani az új építkezéseknek, valamint a nagyon szűk, ami a magasba nyomja az árakat.

A válaszok alapján a megkérdezettek 62 százalékának az a véleménye, hogy a benzin drágult. Valóban 2022-ben észrevehető volt a benzin folyamatos drágulása. Előfordult, hogy a 2 font literenkénti árát is elérte, majd aztán csillapodott. A kérdezettek 56,9 százaléka úgy érzi, hogy az anyagi helyzete a Brexit által nem változott, 16,7 százalékuk valamilyen mértékben változott pozitív irányban, 16,7 százalékuk azonban negatív irányban. A válaszok értékelésében figyelembe kell venni, hogy a területi statisztikák alapján a dél-kelet-angliai régióban élnek a legtöbben, 9180135 fő, az egy főre jutó kereset pedig 24 715 fontot tesz ki évente, ami a második legnagyobb London után. Tehát ezt a régiót kevésbé érintették meg a Brexit utóhatásai. Északon például Lancashire megyében, Manchester, Liverpool közelében, a jövedelmi adatok 17000 font körül mozognak.

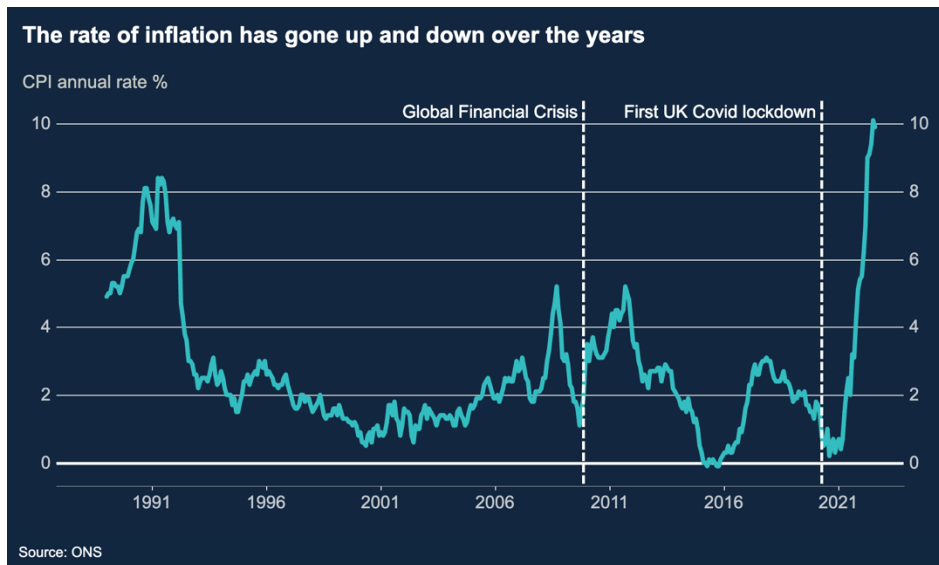
Countries and regions of the UK	Population ¹	GDHI per head (£) ¹	GDHI per head growth on 2018 (%)	GDHI per head index (UK=100)	Total GDHI (£ million)	Total GDHI growth on 2018 (%)	Share of the UK population (%)	Share of UK total GDHI (%)
South East	9,180,135	24,715	2,5	115.3	226,888	3.0	13,7	15,8

21. ábra Dél-Kelet Anglia GDP eloszlása

Forrás: <https://www.ons.gov.uk> (Saját szerkesztés)

Következőkben rákérdeztem, hogy a véleményük szerint a font vásárlóereje csökkent-e a Brexit következményeként? A válaszadók 16,7 százaléka szerint a változás számottevő negatív értelemben, viszont 8,8 százalék szerint egyáltalán nem változott, 48 százalékuk szerint mérsékelt csökkenő tendenciát mutat. Ezek alapján tehát sokakat egészen máshogy érintett a változás, és más véleménye van a helyzetről. Enyhén, de a többség úgy értékelte a

font gyengült. A jelenlegi (2022.októberi) infláció 10,1 százalék, tehát a font ténylegesen gyengült.

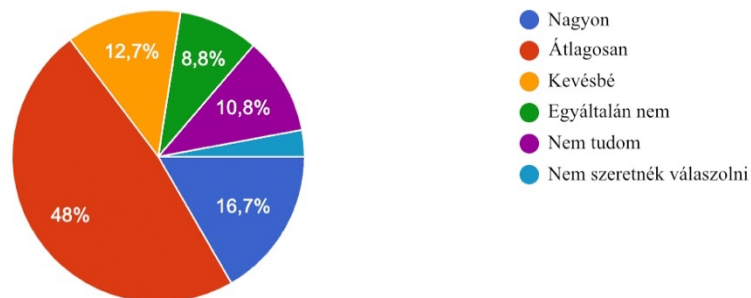


22. ábra GDP alakulása az Egyesült Királyságban

Forrás: <https://www.bankofengland.co.uk>

Ön szerint a font értékállósága csökkent a Brexit által?

102 válasz



23. ábra A válaszadók megoszlása a font értékállóságáról (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

A Brexit hátrányok közé sorolható a font leértékelődése, ami többször a termékek drágulásával jár, ezáltal az embereknek kevesebb pénz marad, még akkor is ha esetlegesen nem is észlelik. A Brexit után a szakértők is negatív hatásokat jósoltak. „Ez a lépés mindent fog érinteni az ártól kezdve, amit a brit emberek megfizetnek az áruházakban a nyaralásig bezárva, a következő 2 évben, 2022 és 2023-ban a font elérheti a 1.20 dollár árfolyamot is” (Vass,2021)

Kérdőívemben kíváncsi voltam az emberek személyes közvetlen, kissé persze leegyszerűsített véleményére is, így egy nyitott kérdésben megkérdeztem, hogy „Melyik szó jut eszükbe a Brexitről”?

Legtöbben hibaként ítélik meg, és a következő a jelzőket használják leginkább: hatalmas, drága hiba, rossz hatások, sohasem szabadott volna kilépni az Unióból. Sokak szerint inkább idősebbik generáció szavazott a Brexit mellett. Emellett bizonytalanságot, szűklátókörűséget, félelmet és hazugságot észleltek az emberek. Valakinek a Brexit hallatán rögtön megemelkedik a vérnyomása. Illetve az egyik válaszadó azt kérdezte, hogy ki gondolta, hogy jó ötlet kilépni az Európai Unióból?

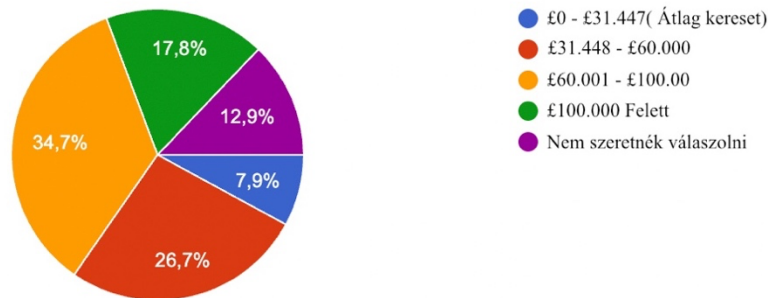
Ezzel szemben volt, aki nem negatív véleménnyel szolt a Brexitről, mint például jó lépés volt, jó ötlet, kíváncsiság lehetett az oka. Pár válaszadó szerint az Európai Unióval való kapcsolat korrupciót okoz, ezáltal jó ötlet a kilépés. Sokak szerint viszont újra fognak csatlakozni a közeljövőben.

Az egyik válaszadó választással (choice) válaszolt a nyílt kérdésre, amiből még szülehetnek pozitív és negatív hatások is.



Szófelhő a kérdőívből (Saját szerkesztés)

Mennyi az évi keresete?



24. ábra A válaszadók megoszlása éves keresetük alapján (Saját szerkesztés a kérdőív alapján)

A kérdőíves megkérdezés alapján összehasonlítottam a válaszadók jövedelme alapján az egyes kérdésekre adott válaszokkal. A 60.001 és 100.000 között kereső válaszadóknak véleményük alapján, egyáltalán nem változott az életszínvonaluk a Brexit hatására. 100.000 kereset felett voltak válaszadók, akiknek javult is a helyzete, illetve ebben a kategóriában kevésbé vették észre a fontnak az értékcsökkenését. A kérdőív alapján a 60.001-100.000 közötti keresetűek a maradásra szavaztak közel 100 százalékban, és ebben az esetben mindegyik válaszadó egyetemet vagy magasabb iskolát végzett. Akik nem adták meg a keresetüket a felmérésem számára, tehát „én nem szeretnék válaszolni” opciót választották, azok a válaszadók adták meg, akik inkább alacsonyabb végzettséggel rendelkezők, szakképzés vagy általános iskola.

A kérdőíves adatokból az látható, hogy a jövedelemtől teljesen független, hogy az emberek észleltek-e árváltozásokat, mindenki ugyanolyan mértékben érzékelte a drágulásokat. Ez egy érdekes megállapítása a kutatásomnak.

A magasabb jövedelemmel rendelkezők elfogadóbbak és támogatóbbak a migránsokkal szemben, 60.001 font felett az összes válaszadó egyetértett abban, hogy a bevándorlók segítik az Egyesült Királyság gazdaságát.

Kimondható az, hogy a jövedelem, illetve az életszínvonal összefüggésben van azzal, hogyan szavaztak a Brexitről, ezen túl a képzettség is összefüggésben van azzal, hogyan ítélik meg a Brexitet. A magasabban képzettenek inkább negatívan ítélik meg a kilépést, még az alacsonyabb végzettségűek inkább pozitívan. Ez a megállapításom egybevág a témában gyakran megjelenő brit közvéleménykutatásokkal.

5. Következtetések

A Brexit meglehetősen váratlanul történt az Egyesült Királyságban, a szavazást 2016 június 23.-án megtartották, és a választók többsége a kilépésre szavazott. Legtöbben saját érdeküket nézve szavaztak, több lehetőséget reméltek a munkaerőpiacon, jobb életszínvonal kialakításában bízva, és egyáltalán nem gondoltak a következményekre. Ezen felül a bevándorlók csökkentése is fontos cél volt. Az bizonyított, hogy az idősebb korosztály az euroszeptikus nézetei miatt szavazott többségben a kilépésre, illetve alacsonyabb végzettséggel rendelkező lakosok, akiknek nincsenek tiszta ismeretei az EU-val való együttműködésről, illetve az előnyökről. A médiában gyakran megjelentek euroszeptikus műsorok, ezáltal nagy hatással volt az emberek döntésére. Az egyetemet végzők, akik ismerik az Európai Unió „tevékenységét”, többségben azt gondolták, hogy a maradás a megfelelő választás. Azonban a kilépés bizonytalanságot hozott az Egyesült Királyságra. No-deal vagy kemény brexit esetén az Egyesült Királyság nem tudott volna termékekkel „ingyen” kereskedni az Európai Unióval. Ezáltal a GDP folyamatosan csökkent volna.

Én a szavazás után 2 évvel költöztem az Egyesült Királyságba, amikor az átmeneti időszak még tartott. Akkor még nem lehetett észlelni negatív gazdasági hatásokat. A munkaerő folyamatosan gyarapodott, amire az Egyesült Királyságnak szüksége is volt, és jelenleg is szüksége van. A bevándorlók leginkább a gondozás, vendéglátás szektorában szoktak elhelyezkedni, tehát nem veszik el a britek munkalehetőségeit, a britek közül kevesen vállalják ezeket a munkaköröket. A Covid megjelenése 2020.márciusára tehető, már ekkor nehezedett a megélhetés, romlott az életszínvonal. A pandémia alatti készlethiány legfőbb okozói az emberek és pánikvásárlásuk voltak, viszont a nyitások után már észlelni lehetett a hiányokat a termékek körében, ugyanis a Brexit által megnőtt az importtermékek beérkezésének az ideje. A kereskedők nem találtak megfelelő munkaerőt ezáltal nem tudták előállítani és megtermelni a termékeket. Újabb európai állampolgárok már egyre kevesebben települnek ki az Egyesült Királyságba a bürokratikusabb munkavállalási feltételek miatt. Az európaiak könnyebbnek ítélik meg egy szintén európai uniós államba való költözést, mint a vízumigényléssel járó procedúrát és költségeket a Brit-szigetekre. A kilépés után az emberek fejében meg sem fordult, hogy ekkora hatással lesz a gazdaságra, és a mindennapi életükre az Európai Uniótól való elszakadás, de ahogy teltek a hónapok és az évek, egyre többek szerint volt rossz döntés. Az árak folyamatosan növekedni kezdtek, minden szektorban, leginkább az energiaárak, benzinárak ugrottak az egekbe. A font árfolyama folyamatosan csökkent, ezáltal az emberek többet fizettek minden szolgáltatásért.

A fenti személyes tapasztalataimat, megfigyeléseimet a médiában megjelent híreket, a szakirodalomban megfogalmazottakat a kérdőíves kutatásom megerősítette.

6. Összefoglalás

Az Egyesült Királyság polgárai 2016-ban váratlan döntést hoztak, amikor is a kilépés mellett szavaztak. Az elmúlt 6 évben az Egyesült Királyságot több különböző gazdasági hatás is érte. Mind a jelenben, mind hosszú távon is érzékelik és érzékeltetni fogják az emberek a változást. Dolgozatom célja egy teljes kép alkotása az emberek életszínvonalának változásáról, illetve arról, miként érzik a különbséget a 2016 előtti és utáni időszakban. A területi választás személyes indíttatású, jelenleg Haslemereben élek, amely város éppen a három megye csatlakozásánál helyezkedik el. Igaz mind a három megye különböző, de érzékelhetőek azonos, illetve ellentétes vélemények is. A kutatási kérdéseimre igyekeztem válaszolni, és követni a téma, a korábbiakban végig gondolt logikai felépítését. Dolgozatomat több fejezetre bontottam, amelyekben kitárgyaltam a Brexit előzményeit, jelenlegi előnyeit, hátrányait, valamint kitértem a migráció változásaira is. A dolgozatomat úgy építettem fel, hogy az Olvasó megismerje Anglia elmúlt évtizedekben történő gazdasági változásait. A legfontosabb volt a primer és a szekunder kutatások kielemezése, illetve tanulságok feltárása. Angol, illetve magyar szakirodalmakat használtam, hogy választ találjak arra a kérdésre, milyen következményekkel járt a kilépés? Illetve a hipotézisemre, ahol kijelentettem, hogy az Egyesült Királyságnak több lehetősége van az Európai Unión belül, mint kívül. Kutatásom végére kiderült, hogy többnyire negatív gazdasági hatások érték az Egyesült Királyságot, az infláció növekszik, a kereskedelem remegő lábakon áll, ezáltal a GDP is folyamatosan csökken. A miniszterelnökök cserélődnek, akik próbálnak megoldást találni a Brexit okozta problémákra is. Nehéz megtalálni az arany középutat, a függetlenedéshez erős állam és vezetőség lett volna szükséges.

Kvantitatív formában, kérdőívet készítettem a primer kutatáshoz, ahol 102 fő „segédkezett” nekem a kérdőív megválaszolásában, melyet dolgozatom erősségének és különlegességének tartok. Huszonegy kérdést fogalmaztam meg, többnyire zárt kérdésekkel. Hólabda módszert használtam, ahol a válaszadók egymásnak is továbbküldték a kérdőívet. Érdekesnek tartottam olyan brit emberek megkérdezését, akik nap, mint nap itt élnek, ahol én, és saját bőrükön tapasztalják a változásokat. Az emberek életszínvonala a tapasztalataik szerint, a többségnek nem változott, és csak kisebb arányban változott a lakosság életszínvonala negatív irányban. A lakosok nagy változást nem észleltek a kilépés után, de a gazdasági mutatók, illetve az infláció mértéke megmutatja, hogy igen is drágábbak a termékek, és a szolgáltatások, ezáltal a megélhetés is nehezedik.

A bevándorlókról a lakosság nagy részének pozitív véleménye van, leginkább a képzett munkavállalók segítik az Egyesült Királyságot, és fokozzák a gazdaságát. A Brexit által csökkent a külföldi munkavállalók száma az Egyesült Királyságba való költözésre.

2022-ben már több különböző negatív gazdasági hatás érte az Egyesült Királyságot, viszont kíváncsian várom és folyamatosan követni fogom a következő években is a történéseket, és várom hosszú távon a pozitív lehetőségeket.

7. Irodalomjegyzék

Könyvek:

Bokros Lajos (2016): A lassan ható mérge: Brexit. Élet és Irodalom, LX. évfolyam, 46. szám, november 18., 3. o.

Dr. Kiss Lilla Nóra (2017): Brexit: A jéghegy csúcsa? Európai Szemle Régi-új társadalmi érdekellentétek 74. o.

https://www.researchgate.net/profile/LillaKiss/publication/325194722_Brexit_A_jeghegy_csucs_a_Regi-uj_tarsadalmi_erdekellentetek/links/5afd4a14458515e9a59b22f3/Brexit-A-jeghegy-csucs-a-Regi-uj-tarsadalmi-erdekellentetek.pdf (Letöltés 2022.05.15)

Dhingra, S. – Ottaviano, G. – Sampson, T. (2015): Should we stay or should we go? The economic consequences of leaving the EU. London School of Economics and Political Science Paper EA022

Gellérné Lukács Éva(2019): pillanatkép a Brexit munkaerőpiaci vonatkozásairól

https://gelleresbaranyos.hu/sites/geller_baranyos.premium.shp.hu/files/Gell%C3%A9rn%C3%A9_2019_4%20brexit%20munkaugyi%20szemle.pdf(Letöltés: 2022.05.15)

Halmai Péter: A brexit forgatókönyvei és hatásai (2020)

Halmai Péter- A dezintegráció gazdaságtana (2020)

Losoncz Miklós (2017). Az Egyesült Királyság kilépése az EU-ból és az európai integráció.

Prosperitas. Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest p.276

The Tourism Recovery Plan (2021). Department for Digital, Culture, Media and Sport

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/992974/Tourism_Recovery_Plan_Web_Accessible_.pdf (Letöltés: 2022.10.23)

Richard Gordon QC and Rowena Moffatt: Brexit: The immediate Legal Consequences (2016)

Internetes források:

<https://apnews.com/article/winston-churchill-london-international-news-france-united-states-4f5de13159d8a58a79e01d8ad4404ef1> (Letöltés: 2022.10.27)

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1054643/benefits-of-brexit.pdf (Letöltés: 2022.10.01)

<https://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-eu-referendum-36617385> (Letöltés: 2022.10.29)

<https://www.bbc.co.uk/news/explainers-53724381> (Letöltés: 2022.10.24)

<https://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-48379730> (Letöltés: 2022.10.22)

<https://www.bbc.com/news/uk-politics-50838994>) (Letöltés: 2022.10.14)

<https://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-eu-referendum-36619444> (Letöltés: 2022.09.27)

<https://www.bbc.co.uk/news/business-63040797> (Letöltés: 2022.09.28)

Benjamin Born, Moritz Schularick, Gernot J. Müller, Petr Sedláček The Economic Consequences of the Brexit Vote (Letöltés: 2022.08.17)

<https://www.bruegel.org/policy-brief/uks-eu-vote-1975-precedent-and-todays-negotiations> (Letöltés: 2022.10.28)

<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7639/> (Letöltés: 2022.10.24)

<https://www.dailyrecord.co.uk/news/politics/scotland-votes-remain-eu-gets-8271196> (Letöltés:2022.11.06)

David Ramiro Troitino-Tanel Kerikmae-Archil Chochia- Brexit (Letöltés 2022.08.13)

<https://www.ebsco.com/sites/g/files/nabnos191/files/acquiadam-assets/UK-Ireland-Points-of-View-Reference-Centre-Topic-Brexit-Wales.pdf> (Letöltés: 2022.10.24)

<https://www.economist.com/britain/2022/10/27/rishi-sunak-britains-new-prime-minister-starts-on-the-defensive> (Letöltés: 2022.08.10)

<https://www.economicsobservatory.com/how-has-brexit-affected-the-value-of-sterling> (Letöltés: 2022.09.27)

<https://www.efta.int/About-EFTA/EFTA-through-years-747> (Letöltés: 2022.10.27)

<https://www.etauk.uk/guide-for-british-travellers-visiting-europe/> (Letöltés: 2022.10.23)

<https://euobserver.com/opinion/154233> (Letöltés: 2022.10.24)

<https://eu.boell.org/en/2022/05/10/what-do-people-northern-ireland-really-think-about-protocol> (Letöltés: 2022.10.24)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1580206007232&uri=CELEX%3A12019W/TXT%2802%29> (Letöltés: 2022.10.25)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:125060> (Letöltés: 2022.10.28)

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_hu (Letöltés: 2022.10.24)

<https://www.ft.com/content/e4c1191e-b085-4929-87e8-ae8c4f1d33d9> (Letöltés: 2022.11.06)

<https://fullfact.org/europe/our-eu-membership-fee-55-million/> (Letöltés 2022.10.09)

<https://www.government.nl/topics/brexit/brexit-where-do-we-stand>(Letöltés: 2022.10.14)

<https://www.gov.uk/government/people/rishi-sunak> (Letöltés: 2022.10.22)

<https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-on-europe> (Letöltés: 2022.10.24)

<https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-liz-truss-statement-6-september-2022> (Letöltés: 2022.10.27)

<https://www.hants.gov.uk/> (Letöltés: 2022.10.29)

<https://www.history.com/news/the-history-behind-brexite> (Letöltés: 2022.09.27)

https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations_relations_internationales/g7/index.aspx?lang=eng (Letöltés: 2022.11.06)

https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/LGABriefing_BrexitandTourism_HoC_April18_v2.pdf (Letöltés: 2022.10.23)

<https://www.managementstudyguide.com/hard-brexite-vs-soft-brexite.htm> (Letöltés: 2022.08.21)

<https://www.irishtimes.com/business/2022/08/18/cantillon-uk-inflation-is-brexite-causing-it-to-accelerate/> (Letöltés: 2022.09.27)

Jonathan Portes- The Economics of Brexit: What have we learned?

<https://www.kingsfund.org.uk/publications/articles/brexite-end-of-transition-period-impact-health-care-system>(Letöltés: 2022.10.14)

<https://www.leaders.co.uk/advice/top-family-friendly-commuter-towns-for-london-workers> (Letöltés: 2022.10.25)

<https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/balanceofpayments/bulletins/uktrade/january2022> = (Letöltés 2022.10.09)

Policy Department-Monetary Dialogue-An assessment of the impact of Brexit on euro area stability- 2016.november 28 (Letöltés: 2022.08.10)

<https://research.senedd.wales/research-articles/eu-referendum-results-in-wales/> (Letöltés: 2022.11.06)

<https://standout-cv.com/uk-graduate-statistics> (Letöltés: 2022.10.30)

<https://www.statista.com/statistics/987347/brexite-opinion-poll/> (Letöltés: 2022.10.13)

<https://www.surreycc.gov.uk/> (Letöltés: 2022.10.29)

<https://theconversation.com/brexite-uk-pound-has-not-crashed-yet-but-heres-why-it-will-probably-suffer-in-years-to-come-152646> (Letöltés: 2022.09.27)

<https://www.theguardian.com/politics/2019/aug/04/how-does-the-rest-of-the-world-currently-view-the-uk-brexite-boris-johnson> (Letöltés: 2022.10.12)

<https://www.theguardian.com/politics/2021/jun/17/number-of-eu-citizens-seeking-work-in-uk-falls-36-since-brexite-study-shows> (Letöltés: 2022.10.14)

<https://www.theguardian.com/politics/2021/jun/17/number-of-eu-citizens-seeking-work-in-uk-falls-36-since-brexit-study-shows> (Letöltés: 2022.10.15)

<https://www.theguardian.com/politics/2022/jul/21/rishi-sunak-would-not-cut-taxes-before-autumn-2023-in-clear-divide-with-liz-truss> (Letöltés: 2022.10.27)

https://www.tourismalliance.com/downloads/TA_394_419.pdf (Letöltés: 2022.10.23)

<https://www.ukessays.com/essays/politics/brexit-causes-consequences-124.php> (Letöltés 2022.10.02)

<https://ukandeu.ac.uk/immigration-after-brexit-one-year-on-changing-places/> (Letöltés 2022.10.02)

<https://ukandeu.ac.uk/wp-content/uploads/2022/02/UKICE-British-Politics-after-Brexit.pdf> (Letöltés: 2022.10.22)

<https://ukandeu.ac.uk/the-facts/why-did-the-united-kingdom-not-join-the-european-union-when-it-started/> (Letöltés: 2022.10.27)

<https://ukandeu.ac.uk/wp-content/uploads/2022/06/Economics-of-Brexit.pdf> (Letöltés: 2022.08.09)

<https://whatukthinks.org/eu/about-the-eu-referendum/timeline-of-uk-in-the-eu/> (Letöltés: 2022.10.13)

<https://whatukthinks.org/eu/about-the-eu-referendum/timeline-of-uk-in-the-eu/> (Letöltés: 2022.05.15)

https://www.westsussex.gov.uk/media/8997/03_economic_life_2019.pdf (Letöltés: 2022.10.30)